

การสังคมนาถเคราะห์



อมรา มณีลา

ISBN 974-340-522-4

การตั้งงบประมาณ

อมรา มณี

คำนำ

ผศ. ดร. วิพรรณ ประจวบเหมาะ รูปไฟโล่ บรรณ
จะพิมพ์คำบรรยายที่ดิฉันไปบรรยายพิเศษแก่นิสิตชั้นปีที่ ๔
ของคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในหัวข้อ ‘การ
สังคมสงเคราะห์’ เพื่อแจกในโอกาสเกษียณอายุราชการของ
รศ. พรรณี ประจวบเหมาะ ผู้เป็นมารดา

แต่เนื่องจากเวลาไม่เอื้ออำนวย กุศลเจตนาที่ดิฉัน
เข้ามาถึงดิถีปีใหม่ พุทธศักราช ๒๕๓๘ แทน

หนังสือนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มขึ้นมาได้ด้วยน้ำแรงและ
น้ำใจของคุณศิริวรรณ ศิริบุญ ช่วยถอดแถบบันทึกเสียง
พิมพ์เป็นต้นฉบับ คุณสมศักดิ์ ตุ่มทอง ช่วยออกแบบปก ทั้ง
สองท่านนี้อยู่ที่สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหา-
วิทยาลัย และชาวคณะโรงพิมพ์ชวนพิมพ์ ที่ช่วยเนรมิต
หนังสือนี้ออกมาให้ทันการณ์ ทั้งทั้งงานประจำล้นมืออยู่แล้ว

ดิฉันขอขอบพระคุณทุกๆ ท่านเหล่านี้ รวมทั้งท่าน
อื่นๆ ที่ช่วยเป็นกำลังทั้งน้ำแรง น้ำคำ น้ำใจ ให้หนังสือนี้
สำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี ขอกุศลจรรยาเหล่านี้ เป็นพลวปัจจัยให้
รศ. พรรณี ประจวบเหมาะ เจริญด้วยอิทธิบาท ๔ ซึ่งเทียบ
กับ อายุ ศีลคือ วรรณะ ที่เอิบอิม ผ่องใส ฌาน ๔ คือ
สุขะ ของใจที่ปลอดจากนิวรณ์ พรหมวิหารคือ โภคะ ที่เป็น
อริยทรัพย์ และวิมุตติคือ พละ กำลังที่พาเราไปสู่ความเป็น
ไทจากเครื่องร้อยรัดทั้งปวง

และอานิสงส์เหล่านี้สะท้อนกลับมายังใจของทุกๆ
ท่านที่ได้มีส่วนในกุศลจรรยาครั้งนี้โดยทั่วกัน

อมรา มลิสลา

๒๑ พฤศจิกายน ๒๕๓๘

การสังคมนาการ

วันที่ ๓ กรกฎาคม ๒๕๓๘
วิชา ๓๑๓๒๒๘ แก่นสารวิทยาศาสตร์ ชั้นปีที่ ๔
ณ ห้องประชุม ๑๒ อาคารเกษม อุทยานิน
คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วันนี้ เราจะพูดกันถึงเรื่องของการสังคมนาการ
สังคมนาการ ครูก็เชื่อว่าพวกคุณรู้กันดีแล้วว่าการ
สังคมนาการคืออะไร แต่แนวคิดของครูก็อาจจะ
แตกต่างจากพวกคุณ อะไรที่คิดว่ามีประโยชน์ก็เก็บ
เอาไป อะไรที่คิดว่าไม่มีประโยชน์ ไม่เข้าใจ เราก็
มาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ เพราะความคิดของคน
เราจะให้เหมือนกันไปหมดเลยคงไม่ได้ เหมือนกับ
เราเห็นตัวอะไรมีปีก ๒ ปีก มีขา ๒ ขา ถ้าเราเป็น
เปิด เราจะคิดว่า ๒ ปีก ๒ ขาจะต้องเป็นเปิดเหมือน
เราหมด มันก็เป็นไปไม่ได้ บางตัวก็เป็นไก่ เราไป
ชวนมันลงน้ำ ให้เล่นหาปลาหาหอยกัน เจ้าไก่ก็ไม่
เอาด้วย มันก็ขึ้นคอน หรือไปคุ้ยดินหาอาหาร หรือ
ว่าถ้าเป็นนก มันก็บินไป

เวลาที่เราจะไปสังคมนาสงเคราะห์ใคร และเราคิดว่าเราเอาสิ่งที่ดี..ดีที่สุดของเราไปให้เขา เขาก็อาจจะรู้สึกว่ ะไรกัน เราเอาอะไรมาให้เขา อันนี้ก็เป็นจุดหนึ่งที่เราทุกคนควรจะตระหนักเอาไว้ในใจ ไม่ใช่ว่าเราเป็นอะไรแล้ว เราก็เอาตัวเราเป็นมาตรฐาน แล้วก็คิดว่า สิ่งที่เราเอาไปสงเคราะห์คนอื่นนั้น เหมาะกับเขาแล้ว

ครูจะยกตัวอย่างซึ่งเป็นนิทานเด็ก เล่าถึงในป่าแห่งหนึ่ง ลูกหมึกกับลูกปลาเป็นเพื่อนกัน ลูกหมึกก็อยู่บนบก ลูกปลาก็อยู่ในน้ำ วันหนึ่งอากาศหนาวจนหิมะตก ลูกหมึกถามแม่สอนเอาไว้ว่า พอหนาวอย่างนี้ ให้ก่อไฟผิง มันก็ไปเอากิ่งไม้ไปไม้แห้งๆ เอาไม้มาสีกันแล้วก่อไฟผิง ผิงแล้วรู้สึกว่ เมื่อกี้หนาวจนตัวแข็งทำอะไรไม่ได้ เออ โลกนี้ซ้กสดใสซ้ช้ช้ ลูกหมึกมองไปรอบๆ โอ ลูกปลาเพื่อนเราอยู่บนโขดหินตื้นๆ นิ่งเชียว

แม่สอนลูกหมึกไว้ว่ คนเราอยู่ในโลกนี้ต้องเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ถ้าเรามีอะไรแล้วหวงเก็บไว้คนเดียว อีกหน่อยเราอยู่ไม่รอด เพราะเราเป็นคนเห็นแก่ตัว

ลูกหมี่ก็นึก ถึงวันนี้แม่ไม่อยู่ เราต้องซื้อตรง
ต่อตนเอง เราต้องเป็นคนดี มันก็สู้นหนาวไปเอา
ใบไม้มาทำกองไฟให้ยาวขึ้น แล้วไปซื้อลูกปลาขึ้น
มาผิงไฟด้วยกัน นึกถึงที่เราเป็นลูกหมี่ สงเคราะห์
เขา ช่วยจับเขาขึ้นมาผิงไฟกับเรา ฝ่ายลูกปลาก็คิด
ในใจว่า โอ๊ย.. ตายแล้ว..ตายแล้ว.. เสียแรงเรานึก
ว่าลูกหมี่เป็นเพื่อนเรา มันจะเอาเราไปปิ้งกิน

บางทีเราตั้งใจจริง เราเหนื่อย เราทำทุก
อย่างให้เขา ปรากฏว่าเขาหนีเราเสียจนกระทั่งป่า
กระจุกเลย ข้าร้ายยังไปนินทา.. ไม่ไหวๆ คุณคนนี่
อย่ามาเข้าใกล้เขี้ยวนะ เราก็น้อยใจ เสียใจ เพราะ
เราไม่เข้าใจ ตรงนี้ที่ครูอยากให้เราทุกคนนึกเอาไว้ใน
ใจ ว่าบางครั้งนี่ ลางเนื้อชอบลางยา ถ้าเราเองไม่
ได้ไปรู้จักนิสัยเขา เราไปทำอะไรแล้ว อาจเป็นการ
ทำคุณบูชาโทษได้

ก่อนที่เราจะไปสงเคราะห์ใคร ขอให้เราศึกษา
เขาก่อนว่า อุปนิสัยเขาเป็นอย่างไร ท้องถิ่นนั้นเขามี
วัฒนธรรม มีประเพณีอะไร อย่างไร เมื่อเรารู้แล้ว
เราก็เอาสิ่งที่รู้มาเทียบเคียงกันว่า แล้วที่เราว่าดีดีนี่
มันไปทดแทนสิ่งที่เขาขาดแคลน ไปเป็นประโยชน์
กับเขาเต็มทีหรือไม่

ถ้าไตร่ตรองอย่างนั้นแล้ว ยังเห็นว่าสิ่งที่จะ
เอาไปให้เขาดี แต่เขายังไม่รู้จักใช้ เราก็ต้องอบรม
เขา นะะ สอน การแนะนำนั้น ถ้าเราเข้าไปถึง
และเปลี่ยนเขาทันที เขาก็ไม่เข้าใจ เหมือนครั้งหนึ่ง
ครูไปวัดในอีสาน ครูจะเล่าให้ฟังว่า ทำไมชีวิตครูถึง
หักเหมาสนใจเรื่องของธัมมะ เรื่องของจิตใจ

ครั้งหนึ่งครูไปที่ร้อยเอ็ด ก็มีคนพาไปกราบ
พระป่า ซึ่งเรารู้มาว่าพระองค์นี้เก่งมาก ทางสาย
อีสานท่านพระอาจารย์ที่เรานับถือกัน คือ ท่านพระ
อาจารย์มั่น เรารู้ว่าท่านสอนคนให้อยู่กับเหตุผล อยู่
กับความจริง ไม่ใช่สอนคนให้ไปเชื่อเครื่องรางของ
ขลัง พอทราบว่าท่านอาจารย์องค์นี้เป็นลูกศิษย์ของ
ท่านพระอาจารย์มั่น เราก็มีความยึดเอาไว้แล้วว่า
ท่านจะต้องเป็นอย่างนี้ๆ

พอไปถึง ปรากฏว่ามีชาวบ้านเอาลูกสาวมา
สิ้นไปหมดทั้งตัว ชาวบ้านบอกว่า หลวงปู่.. หลวงปู่..
ลูกผมถูกผีเข้า เขาเอากระป๋องมาด้วยกระป๋องหนึ่ง
หลวงปู่ช่วยทำน้ำมนต์ให้หน่อย แล้วก็ฝ้ายมาให้
จับทำเป็นสายสิญจน์ หลวงปู่ช่วยทำสายสิญจน์ผูก
ข้อมือให้ลูกผมหน่อย เราก็นึกในใจว่า เดี่ยวเถอะพ่อ

นี่ต้องโดนดูมืออย่างที่ไหน อยู่ดีๆ จะมาเชื่อว่าถูกผีเข้า
แต่หลวงปู่กลับบอกเขาว่า เออ.. จะทำ
น้ำมันดีให้ ใจเราก็คิดแบบของเราว่า เอ น่ากลัวจะ
มาผิตสำนักเสียแล้ว แต่เมื่อมาแล้วก็ต้องดูให้จบ
เพราะว่าคนเราก่อนที่จะลงความเห็นอะไร เราต้อง
เรียนให้จบก่อน ครูก็ไม่พูดไม่จา แต่ในใจนี่ก็วิพากษ์
วิจารณ์ไปแล้ว

หลวงปู่บอกพระลูกวัดให้เตรียมเทียนที่จะทำ
น้ำมันดี อุปกรณ์ และเอากระป๋องไปทำน้ำมันดี จะ
ได้อาไปอาบลูกเขา ระหว่างนั้นท่านก็สอนไปด้วย
ว่า นี่นะผีมันเข้า เหมือนเป็นไข้ตัวร้อน น้ำมันดีที่
ปู่ทำให้ก็เหมือนยาลดไข้ เหมือนทมิฬใจ ถึงผูกสาย
สิญจน์ไว้มันก็เป็นแค่ลดไข้ ยังไม่รู้ว่ามันเป็นไข้หวัด
หรือสมองอักเสบ หรือว่าเป็นอะไร ก็ต้องรักษาต่อ

ที่นี้การรักษาต่อ เจ้าจะต้องให้ลูกสวดมนต์
ทุกวัน จะได้ไหม ทั้งเช้าทั้งเย็นสวดมนต์ สวดมนต์
ทุกวัน จะได้มีภูมิคุ้มกัน ผีจะได้มาทำอะไรไม่ได้
พอถึงวันพระ เจ้าพาลูกมาวัดนะ จะได้มารับศีล ทำ
ได้ไหม ชาวบ้านก็ตกลงทำได้

ตอนนี้ครูก็เริ่มจะเข้าใจหน่อยๆ แล้วว่า หลวงปู่มีจิตวิद्याสูง เพราะคนในละแวกบ้านนั้นยังเชื่อเรื่องผี ถ้าหลวงปู่ไปดูอย่างที่เราคิดตอนแรก ว่า บ้า ผีเผอะไรกัน เจ้าต้องเชื่อตัวเองสิ ผีมันก็คือใจเรา หลอกเรา ตกลงลูกก็ไม่ดีขึ้น ญาติพี่น้องพูดเข้า ในที่สุดพ่อก็ต้องไปหาหมอผี แล้วก็ไม่มีทางหลุดรอดไปจากหมอผีได้

หลวงปู่ทำน้ำมนต์เสร็จเรียบร้อย บอกให้ไปอาบเสีย พ่อลูกก็มีกำลังใจ อย่างน้อยที่สุดก็ได้ยาลดไข้แล้วนะ แล้วหลวงปู่ก็เอาฝ้ายมาจับเป็นสายสิญจน์ผูกข้อมือ ว่านี่นะ เป็นคาถากันผีแล้วนะ แต่เจ้าอย่าลืมนะ ต้องสวดมนต์ทุกเช้าทุกเย็น สวดได้หรือเปล่า พ่อลูกก็สวดมนต์ให้ฟัง หลวงปู่ก็ว่าใช้ได้ใช้ได้.. แล้วต้องสวดมนต์อย่างนี้ทุกวันนะ อย่างน้อยที่สุดการสวดมนต์นี้ หลวงปู่แปลให้ฟังด้วยว่า เราจะมีพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์เป็นที่พึ่ง

คำสอนก็ซึมเข้าไปในใจ พอถึงวันพระก็มารับศีลถือศีล เขาก็มีจิตใจมั่นคง ไม่มีอะไรที่ต้องสะดุ้งระแวง ก็เริ่มมีกำลังใจ เต็มใจมาวัดมารับศีล หลวงปู่ก็จะสอนอะไรที่ทำให้ใจมีความรู้ขึ้น ทำให้ใจเริ่มมี

ภูมิคุ้มกัน และรู้ในทางที่ถูก เกิดปัญญาเห็นชอบ
เวลาที่เราจะไปสังคมสงเคราะห์ใคร แรกที่สุด
ต้องรู้ก่อนว่าชนบธรรมนิยมประเพณีเขาเป็นอย่างไร
เราจะไปหักด้ามพร้าด้วยเข่า มันได้แต่เฉพาะคนที่มี
สติปัญญาสูงแล้ว แต่เราก็รู้ภูมิปัญญาของชาวบ้าน
เขาหัวอ่อน ว่านอนสอนง่าย พ่อแม่ปู่ยาตาดายเขา
เชื้ออะไรมา มันก็เหมือนเรา เราเกิดมาเราก็เป็น
พุทธกันโดยทะเบียน บางที่เจอเจอคนอื่นเขามา
โฆษณา ถูศาสนาที่นี่นะ เราก็ชักจะเขวตามเขา
แต่เราก็กลัวพ่อแม่เรา ไม่ได้ ไม่ได้ ไม่ได้ ฉันต้อง
เป็นพุทธ

ชาวบ้านเขาก็มีความรู้สึกอย่างนี้ ที่นี้เราเอง
ไม่มีความสามารถจะไปประกบ ก็ต้องพยายามหา
สื่อที่จะทำให้เขามีกำลังใจเลื่อมใส พอเขามีกำลังใจ
เปิดใจมาหาเรา เราก็ต้องค่อยๆ เพิ่มภูมิคุ้มกันที่ละ
นิดทีละหน่อย เหมือนเด็กเล็กๆ ที่เพิ่งเกิดมา สมัย
ก่อนก็ไม่รู้ว่ามีวัคซีนป้องกันโปลิโอ เป็นไขเข้าหน่อย
ซาลิบ ถึงรักษาหายก็กลายเป็นคนพิการ

ต่อมาเรารู้ว่าโรคนี้มาจากเชื้อไวรัส เราก็
ค้นคว้าจนเจอวัคซีน เด็กพวกนี้มีภูมิคุ้มกัน ถึงจะ

ได้เชื้อไวรัสที่ทำให้เป็นโปลิโอก็ไม่เป็นแล้ว เราก็ไม่มี
คนพิการอย่างแต่ก่อน แต่ก่อนนี้พอใครแขนพิการ
หรือขาพิการ โปลิโอทั้งนั้นเลย

การจะพัฒนาจิตใจคน ก็เหมือนกันอย่างนี้
เพราะจิตใจคนเรา อย่างนี้กว่าไม่เป็นโรคนะ โรคทาง
กายรักษาหายได้ หรือถ้าไม่หาย ตายแล้วเผาไปมัน
ก็หมด ร่างกายก็หมดไป แต่โรคของใจที่ไปยึดติด
เห็นผิด มันไม่ได้หายไปด้วย

เดี๋ยวนี้นักวิทยาศาสตร์บอกแล้วว่า ใจไม่
เหมือนสสารอย่างร่างกาย มันเป็นพลัง ก่อนมาเข้า
มหาวิทยาลัย พวกคุณเรียนกลศาสตร์กันมาแล้วว่า
พลังเป็นสิ่งที่ไม่สูญหาย ไม่ถูกทำลาย ใจก็เหมือน
กัน สร้างขึ้นมาก็ไม่ได้ ทำให้สูญหาย ให้ทำลายไปก็
ไม่ได้ ซึ่งตรงกับพุทธศาสนาที่สอนว่า ใจเป็นอมต-
ธาตุ คือ ไม่ตาย

ถ้าเราไปฟังผู้เฒ่าผู้แก่ ปู่ย่าตายายเรา ท่าน
จะบอกว่า ทำความดีไว้นะ คนเราต้องเวียนว่ายตาย
เกิด เห็นไหม คนบางคนมีวาสนา เกิดมาเป็นใหญ่
เป็นโต เป็นเศรษฐี เราไม่มีบุญวาสนา บางคนเกิด
มาตีนถีบปากกัด เราก็ เฮ้อ.. อะไรกัน พุดจาเลอะ
เทอะ เราฟังไม่ได้

เหมือนครูตอนแรกที่เข้าไปที่วัดเพื่อจะฝึกใจ
เรา พอท่านอาจารย์บอกว่า ระวังนะ ตายไปอาจจะ
ไปเกิดเป็นตัวเส้น หรือตัวอะไร ครูก็นึกในใจว่าเรา
เรียนวิทยาศาสตร์นะ อย่างน้อยที่สุดเราลดระดับจาก
คน เราก็คงไปเป็นลิงชิมแปนซีเท่านั้น

ปรากฏว่าท่านอาจารย์บอก ไม่ใช่ มันอยู่ที่ใจ
เรา ถ้าใจเราผูกพันอยู่กับอารมณ์อะไร เหมือนสมัย
ก่อนนั้น พวกคุณสมัยนี้ดูวิดีโอกัน ไม่เคยไปดูหนัง
โรง สมัยครูเด็กๆ ไม่มีวิดีโอ ไม่มีโทรทัศน์อย่างนี้
เราต้องไปดูหนังโรง ถ้าหนังเรื่องไหนฉายยิด ก็ฉาย
อยู่ยาวนาน फिल्मหนังเสื่อมคุณภาพ กำลังดูดีๆ อ้าว..
แต่ก็ๆ ภาพค้างจ่ออยู่ตรงนั้นเพราะว่าหนังขาด ก็
ต้องรอเจ้าหน้าที่ต่อ ใจของคนเรากำลังคิดอยู่ใน
อารมณ์อะไร กำลังโกรธคนอยู่ ลมหายใจหมดไป
อารมณ์นั้นก็ค้างอยู่เหมือนฟิล์มที่ขาด ใจของเราก็
จะผูกพันอยู่ในอารมณ์นั้น

ท่านอาจารย์เล่าให้ครูฟังว่า สมัยพุทธกาล มี
พระภิกษุองค์หนึ่งซึ่งท่านภาวนาดี.. ดี ไครๆ ก็นึก
ว่าตายไปแล้วท่านจะต้องไปเป็นเทวดา ไปเป็นพรหม
ไม่มาเป็นคนแล้ว ปรากฏว่า พระองค์นี้ไม่ค่อยมี

ญาติโยมมาอุปัฏฐากอุปถัมภ์ ผ้าจีวรหมองเก่าคร่ำคร่า วันหนึ่งพี่สาวมาเยี่ยม เห็นจีวรพระน้องชายเก่าขาด ก็เลยไปทอผ้าไหมเย็บจีวรมาถวาย ท่านรับไว้แล้ว ก็ยังไม่ได้ครองจีวรใหม่ให้พี่ได้บุญ

มาวันหนึ่งท่านเป็นลมปัจจุบัน พอท่านรู้สึก ว่า เอ น่ากลัวเราจะตายแน่ๆ ใจก็ไปนึกถึงจีวร ความที่รักพี่สาว โอ.. เขาอุตสาหะไปตัดไปเย็บ เรายังไม่ได้ครองให้เขาได้บุญเลย แล้วก็หมดลมไปตรงนั้น ท่านอาจารย์ก็ว่า ใจไปผูกพันกับจีวร พอหมดลมจากชาติที่เป็นคน ใจก็ไปก่อรูปเป็นเส้น เกาะอยู่ที่จีวร ผืนนั้น

พระพุทธเจ้าท่านรู้ว่า ใจของพระองค์นี้เปลี่ยนภพภูมิไปเป็นเส้น และเส้นมีอายุ ๗ วัน ท่านก็เลยเรียกประชุมสงฆ์ว่า วันก่อนนี้เห็นพี่สาวมาหา ท่านอาจจะสั่งเสียอะไรกันเอาไว้ อย่าไปเคลื่อนย้ายของเขานะ ไว้รอให้พัน ๗ วันเสียก่อน

แท้ที่จริงท่านรู้ว่าเส้นมีอายุ ๗ วัน ใจที่เคยภavanaเคยทำอะไรอยู่ ถึงเส้นผ้าคือรูปกายเปลี่ยนไป แต่ใจก็ใจอันเดิม เส้นพอไปเกาะที่จีวร ไม่มีใครทำอะไร ใจที่เคยภavanaก็ภavanaต่อ พอครบ ๗ วัน

เล่นหมอดอายุ ใจท่านก็ไปเป็นพรหมอย่างที่ตอนแรก
ควรจะไป

ท่านอาจารย์เตือนพวกเราว่า ใจคนเรามี
อุบัติเหตุได้ง่ายเหลือเกิน ถ้าไม่ฝึกฝนใจให้ระลึก
เอาไว้ ระหว่างที่พวกเราทำหน้าที่การงาน จะไปเป็น
นักสังคัมสงเคราะห์ อย่าไปมุ่งแต่สังเคราะห์เขาอย่าง
เดียว เพราะว่าเราจะส่งใจออกนอก จนกระทั่งไม่ได้
ให้ภูมิคุ้มกันกับใจเราเอง เราต้องให้ได้ประโยชน์ทั้ง
กับเขาทั้งกับเรา เราต้องสังเคราะห์ตัวเราเองด้วย
เพราะจริงๆ เราเองเหมือนคนอนาถาจริงๆ เรายาก
จนขั้นแค่นั้น

เพราะอะไร?

เราไม่มีคุณงามความดี เราไม่มีเสถียรจิตตัว
เรานะ ตอนแรกครูมีความภูมิใจว่าเราเป็นคนดี จบ
หมอ มีปริญญา ตอนไปเรียนต่อที่เมืองนอก ฝรั่งเศส
เมืองนอก ตอนนั้น ๓๐ กว่าปีมาแล้ว เขาสนใจที่จะ
ให้เด็กนักเรียนของเขาทำสมาธิ แต่เขายังไม่เข้าใจ
อย่างเรา เขาให้ทำสมาธิ เพราะเขาคิดว่า ใจที่เป็น
สมาธิ คือ ใจที่จดจ่อกับอารมณ์เฉพาะหน้า กำลัง
ฟังอาจารย์สอน ก็ให้ใจอยู่กับคำสอนนั้น ไม่ใช่แวบ

ออกไปเที่ยวนอกห้อง เด็กนักเรียนจะได้มีผลการเรียนดี แข่งกับโรงเรียนอื่นชนะ ก็มีชื่อเสียง

ตกลงเด็กชั้นมัธยมของโรงเรียนนี้ ตั้งแต่มัธยม ๑ ถึงมัธยม ๖ ทำสมาธิกันทั้งนั้น แล้วอาจารย์ใหญ่ก็คิดว่า ชาวเอเชียทุกคนทำสมาธิเป็น เหมือนลูกจระเข้เกิดออกมาก็ว่ายน้ำเป็น เขาก็ไปบอกผู้ดูแลนักเรียนต่างชาติว่า ถ้ามีคนเอเชียมา ขอชื่อที่อยู่หน่อยนะ ครูก็ไปถึงพอดี อาจารย์ใหญ่เลยได้ชื่อครูไป เขาติดต่อเชิญมา เราก็อ้างไม่ดี เขาบอกแล้วว่า เด็กของเขาทำสมาธิเป็น แต่เขาก็บอกว่า ที่เขาเชิญเราไป เพราะอยากให้เราไปคุยเรื่องพุทธศาสนากับเด็กเขา เด็กของเขาจะได้สนใจใส่ใจ แล้วอยากทำสมาธิจริงจังขึ้น

เราก็ไปหลงไหลได้ปลื้มว่าเขาสนใจพุทธศาสนาของเรา ครูก็รับเชิญไปเลย พอไปถึง เด็กพวกนี้ไม่สนใจเรื่องอื่น เพราะเขาทำ เขาฝึกภาวนามจริง ๆ และบางคนทำแล้วใจเป็นสมาธิ เขาก็ตั้งคำถามเลย คนหนึ่งถามว่า พอใจเป็นสมาธิรู้สึกว่าจะตัวหายไปเลย มันหายจริง ๆ หรือเป็นความคิดของเขาเอง ครูก็เริ่มเหงื่อซึม เพราะสมาธิก็ไม่เคยทำ ตัวก็

ไม่เคยหาย ไหนคนอื่นมีคำถามอย่างอื่นไหม

อีกคนหนึ่งถามว่า พอทำแล้วตัวไม่หายอย่างเพื่อน แต่รู้สึกลอยได้ อยากรู้ว่าเหาะได้จริงๆ หรือเพื่อไปเอง เพราะไปปรึกษากับเพื่อน ถ้าเจ้าเหาะได้แล้วเจ้าเกิดล้มตาดู มันหลุดจากสมาธิ ตกลงมาหลังหักไม่รู้ด้วยนะ ยังอยากรู้ในหัวใจ วันนี้มีผู้เชี่ยวชาญมา จะได้ถามให้สิ้นสงสัย คราวนี้เหงื่อหยดเลย ครูต้องสารภาพว่า ครูทำสมาธิไม่เป็นหรอก ก็คุยกันเรื่องอื่นไปด้วยดี เขายังเชิญชวนให้มาคุยกันอีก

พอครูกลับถึงที่พักแล้ว หน้าแตกเย็บไม่ติด มีความรู้สึกว่ ไร้อะไร ตัวเรา เหมือนนกบเผือกอบัว เราเป็นชาวพุทธ ใครๆ นึกว่า ชาวเอเชียทุกคนทำสมาธิเชี่ยวชาญชำนาญ เราก็ภูมิใจว่าเราเป็นชาวพุทธที่ดี แต่ปรากฏว่า เปลา่หอรอก เราปฏิบัติไม่เป็นใจเราเหมือนกับบ้านที่ไม่มีรั้ว โจรผู้ร้าย คือ อารมณ์อะไรจะเข้ามา เราก็โกรธหน้าดำตาแดง ปลิวตามเขาไป เราไม่รู้จักสงเคราะห์ตัวเรา แต่เสียสละ มีอุดมคติสูง ไปช่วยเหลือคนทั่วโลกหมดเลย แต่ตัวเราเองแยะ ยังเอาตัวไม่รอด

กลับมาเมืองไทย เราจะหัดทำสมาธิให้เป็น เพราะรู้แล้วว่าใจ ถ้าวรณกำลังไม่เป็น ทำสมาธิไม่ได้ ถึงจะเก่งแค่ไหนก็ยังไม่เก่งถึงที่สุด ก็ตั้งใจ กลับมาถึงจะต้องทำสมาธิให้เป็น แต่ก็คิดแบบคนโง่ เออ เราไม่ได้เรียนวิชานี้ ต้องหาคอร์สดีวเข้ม ต้องหาอาจารย์ที่เชี่ยวชาญเรื่องนี้ คราวนี้ละ ใครมาถามเราเรื่องสมาธิละก็ จะตอบเสียให้ไม่มีใครเทียบเลย

เสร็จแล้วก็โชคดี พอครูออกจากราชการ เพราะรู้สึกว่าการทำให้เราทำงานไม่ได้เต็มที่ จะทำอะไรก็ต้องมีกรรมการ ต้องเซ็นโน่นเซ็นนี่ ตกลงเวลาเสียไปด้วยเรื่องไม่เป็นเรื่อง งานการไม่ได้ทำ เรามันประเภทรวดเร็ว เพราะฉะนั้นออกมาทำเป็นอิสระ เราจะได้ทำตามสะดวกใจของเรา

ช่วงนี้ก็ไปเจอกับเพื่อนที่เรียนกันมาเมื่อสมัยเด็กที่โรงเรียนมาแตร์ย เขาสนใจอาจารย์วัดป่าทางอีสาน เคยไปเคยมาจนรู้จักครูบาอาจารย์หลายองค์ ก็เกิดความรู้สึกว่า ทำไมผู้ชายมีบุญบวชได้ ผู้หญิงเราจะเป็นภิกษุณีก็เป็นไม่ได้ ไม่เป็นไร เราโกนหัว ห่มเหลืองอย่างผู้ชายไม่ได้ เราบวชใจก็แล้วกัน เขาก็กำลังคิดจะไปปฏิบัติที่วัด ๓ เดือน

วัดบางวัดที่ไม่มีแม่ชี ถ้าผู้หญิงไปคนเดียว
ท่านรับไว้ไม่ได้ ถ้าเป็นช่วงธรรมดา เราไป ๓ วัน ๗
วัน เราขอให้ชาวบ้านมาค้างเป็นเพื่อนได้ แต่ถ้าใน
ช่วงเข้าพรรษา ชาวบ้านเขาจะดำนานา ทุกบ้านจะต้อง
ดูแลทำนาของเขา ถ้าจะให้ใครคนหนึ่งต้องเข้ามา
ค้างในวัด เขาก็ไม่ไหวแน่ เพื่อนก็กำลังมองหาว่า
เอ จะเอาใคร เพราะเพื่อน ๆ ส่วนใหญ่ก็รับราชการ
ทั้งนั้น พอดี พอดี เรามาเจอกันเข้าโดยบังเอิญ พอ
เขารู้ว่า ครูเป็นประชาชนอิสระ นึกอยากจะทำก็ทำ
ถ้าเราบอกว่า เหมอนี้ยังไม่เปิดวิชานี้ เอาไว้เหม
หน้าค่อยเปิด ก็ไม่เป็นไร ครูก็เลยตามเขาไป

ครั้งแรกก็คิดว่า เราจะทำสมาธิให้เชี่ยวชาญ
ชำนาญ แล้วคราวนี้ก็จบกัน ที่นี้ท่านอาจารย์ท่านรู้
วาระจิตของเรา เพราะคนที่ทำสมาธิจนชำนาญ ใจ
ของท่านเหมือนกับแผ่นกระดาษที่ตรวจคลื่นสมอง
คนไข้ เราเอาเครื่องมือไปแปะที่หัวคนไข้ พอเปิด
เครื่องมันก็เต้นจิก ๆ แล้วเราก็มาอ่านจากกระดาษ
อ้อ สมองอันนี้ว่าวุ่น สมองอันนี้ใช้ได้ เราก็เห็นแต่
คลื่น จิ๊ก จิ๊ก จิ๊ก จิ๊ก

ครูบาอาจารย์เหล่านั้นท่านไม่ได้เห็นแต่คลื่น
จิก ๆ ท่านรู้ออกมาเป็นภาษาเลยว่าเราคิดอย่างไร

ท่านก็ขบขันเรามากกว่า โธ่เอ๊ย เรานึกว่าเราเก่งเสีย
เต็มประดา ท่านยังรู้ต่อไปอีก ถ้าบอกตรงๆ เราก็ไม่
ฟังท่าน ท่านก็ทำเป็นพูดถึงองค์ท่านว่า อาจารย์นี่นะ
โง่เช้อ เรียนจบแค่ประถม ๒ เท่านั้นแหละ สมัยนั้น
ประถม ๔ ก็เลิกเรียนแล้ว ท่านเองท่านชี้แจงเรียน
เรียนประถม ๓ ไปได้หน่อยหนึ่ง ก็ไม่สอบเสียเฉยๆ
ท่านบอกว่าอาจารย์ไม่มีความรู้ จบแค่ประถม ๒ ไม่
เหมือนศิษย์มีปริญญา ไปเมืองนอกเมืองนา

ที่นี้ท่านเปรียบเทียบใจคนเราเหมือนที่สวนที่
นา เวลาที่เราทำอะไร การกระทำของเรา คือ กรรม
เราทำด้วยกายท่านก็เรียก กายกรรม เราพูดท่านก็
เรียก วจีกรรม เราคิดท่านก็เรียก มโนกรรม ท่าน
ว่าการกระทำเหล่านี้เหมือนเมล็ดพันธุ์ที่เราหว่านไป
คนเรามีที่สวนที่นา ต้องเอาจอบเอาเสียมไปขุด ตรง
ไหนมีหญ้าคามีตอหนาม สิ่งที่ไม่ดีเราต้องขุดทำให้ดี
แล้วเอาปุ๋ยมาใส่ เอาเมล็ดพันธุ์ที่ดีหว่านลงไป เรา
อยากกินมะม่วงเราต้องหาเมล็ดมะม่วงมาปลูก เรา
อยากกินอะไรก็เอามาหว่าน จอบเสียมของท่าน คือ
สมาธิ สมาธิทำให้ใจของเรามีกำลังขึ้น เหมือนจอบ
เสียมที่ช่วยขุดให้ตัวเองรู้ว่า เรานี้ดีหรือไม่ดีอย่างไร

บางที่เรารู้ว่าเราเป็นคนขี้โมโห นิสัยนี้ไม่ดี แต่พอใครมาว่า คุณไปกินรังแตนที่ไหนมา เราตอกลงกลับไปว่า ถึงฉันจะไปกินรังแตนที่ไหนมา มันก็เรื่องของฉัน เราปกป้องตัวเอง ถ้าให้คนอื่นมาเตือนเรามากไม่ได้เรื่อง แต่ถ้าเราเตือนเราเอง เรามีสมาธิ มีสติ ที่จะมองเข้ามาในใจเรา เหมือนเราเอาใจเราเป็นแว่นแก้วนู่น รวมแสงอาทิตย์เป็นจุด จนในที่สุดก็เผากระดาษไหม้ได้ ความชั่วในตัวเราก็ก่อนกระดาษอยู่ได้แว่นแก้วนู่น เราก็กัดบมันได้ แก้วไขมันได้

ถ้าเราทำใจเราเหมือนแว่นแก้วเว้า ดีแต่ไปดูเธอไม่ตีนะ เธอบกพร่องตรงนั้น ตรงนี้ กระจายแสงหมด เราไปช่วยเขา เขาดีขึ้น มันก็เรื่องของเขา เขาได้ดีมีสุข เราไปปลูกผลไม้ในที่ของเขา พอออกลูกเขาก็ไปเก็บขาย เก็บกิน ชื่นเราไปเก็บในที่เขา เขาก็ฟ้องร้องว่าเรานุกรุกที่เขา ถ้าเราปลูกในที่ของเราเราก็กินมีใช้

ท่านอาจารย์พูดอย่างนี้ครูก็เริ่มได้สติ เออ..จริงนะ เรานึกว่าเราเป็นหมอ ออกไปช่วยผู้คนในชนบท เราสารพันจะทำ แต่ตัวเราเองเวลาเขาพูดไม่

ถูกใจ ไม่ถูกกิเลสเรา เราก็โกรธจนหน้าดำตาแดง
ถ้าขณะที่โกรธ เกิดหัวใจเราวาย หรือเส้นเลือดแตก
แล้วเราเป็นอัมพาต ใครทุกข์เดือดร้อน เราทุกข์
เดือดร้อน เรายังช่วยตัวเองไม่ได้เลย แล้วเรา
คิดว่าเราวิเศษแล้ว

ตรงนี้ครูก็เริ่มได้คิดว่า เราไม่ได้สงเคราะห์
ตัวเองเลย เราไปภูมิใจลมๆ แล้งๆ คิดว่าเราวิเศษ
แล้ว แต่จริงๆ เรายังโง่ เซ่อ และมีดบาดกับชีวิตเรา
เอง และยังไม่รู้ทิศทางที่จะเดินไป เมื่อเราเองยัง
สงเคราะห์ตัวเองไม่ได้ แล้วไปสงเคราะห์คนอื่น
เราก็สงเคราะห์เขาผิดๆ พลาดๆ เราเองเรายังไม่
เห็นทาง แต่เราไปบอกเขาว่า ทางนี้ถูกต้องดีแล้ว
มันก็ไม่ถูก

พอครูได้คิด ครูก็เลยเห็นว่าสิ่งที่จำเป็น คือ
เราจะต้องฝึกให้รู้จักใจของเราตามความเป็นจริง
แล้วมองอะไร เราต้องมองให้เห็นถ่องแท้ อย่างที่
เมื่อกี้ครูพูด ท่านรดน้ำมนต์ จริงๆ ท่านไม่ได้เดินเขิน
อยู่แค่นั้น ท่านเอาตรงนี้เป็นอุบายเพื่อที่จะได้หัวใจ
เขามา แล้วท่านก็สังคมสงเคราะห์เขาอย่างเต็มที่ ให้
ได้คุณ ได้ประโยชน์ สิ่งนี้ทำให้ครูค่อยๆ สังเกต ไม่

ว่าจะไปที่ไหน เราจะคิดว่า โอ๊ย.. เขาไม่ได้เรื่องได้
ราว ไม่ถูก เราต้องสังเกต

การที่เราเปิดใจให้รู้สิ่งที่เราไม่รู้ มันเป็นคน
ประโยชน์ สมัยนี้เป็นสมัยของ recycling ขยะทั้ง
หลายไม่ใช่ของไม่ดิบไม่ด้อย่างแต่ก่อนแล้ว เราเอา
มาทำเป็นปุ๋ยหมักได้ นี่ก็เหมือนกัน บางทีเราไปใน
ที่ๆ ตรงนี้ไม่เห็นจะได้เรื่องเลย เสียเวลาเราเปล่าๆ
ถ้าเรามีกิจจำเป็นต้องไปยุ่งกับเขา เราก็อย่าไปอย่าง
ชนิดที่ดูรู้แล้ว ดูไม่สน ถ้าอย่างนั้นเสียเวลาเปล่าๆ
แต่ถ้าเรานึกว่า เราจะทำขยะให้เป็นปุ๋ยหมัก เราก็ได้
ประโยชน์

สมัยที่ครูเรียนคณะวิทยาศาสตร์ก่อนที่จะไป
เรียนหมอ มี ๒ ปีที่เรียกเตรียมแพทย์ เราต้องเรียน
ประวัติบุคคลสำคัญที่เกี่ยวกับทางแพทย์ ปรากฏว่ามี
ประวัติของเซอร์อเล็กซานเดอร์ เฟลมมิง ใครรู้แล้ว
ก็ฟังเรื่องซ้ำก็แล้วกัน

เฟลมมิงเป็นนักวิทยาศาสตร์ที่สนใจศึกษา
เกี่ยวกับเชื้อแบคทีเรีย กำลังเพาะเชื้อโรคตัวหนึ่ง
เพื่อจะสกัดออกมาศึกษาถึงคุณลักษณะของมัน
ระหว่างที่เพาะเชื้อโรคตัวนี้ได้ไปสักประมาณครึ่งหนึ่ง

ของการทดลอง วันหนึ่งปรากฏว่าเชื้อโรคในจานเพาะเชื้อตายหมด มีราหน้าตาน่าเกลียดขึ้นเต็มสมัยนั้นเป็นสมัยที่ยังไม่มียาปฏิชีวนะ ถ้าเราเป็นผีเล็ก ๆ และเป็นเบาหวานด้วย ผีอันนี้จะกระจายเป็นผีผักบัว และในที่สุดเราก็จะตายเพราะทนพิษผีไม่ไหว

สมัยนั้นทุกคนจะกลัว ไม่ยอมให้เป็นโรคติดเชื้อเลย เพราะเรายังไม่มียาปฏิชีวนะอย่างเดี๋ยวนี้ เฟลมมิ่งเอง ตอนแรกการทดลองก็กำลังไปได้ดี ๆ ประมาณครึ่งหนึ่ง อ้าว... ทำท่าจะล่มเสียแล้ว แต่เฟลมมิ่งก็คิดอย่างครุ่นว่า ขยะก็มาทำเป็นปุ๋ยหมักได้ เฟลมมิ่งก็คิดว่า ถึงเราจะได้รามมา โดยที่เราไม่ยอมได้รา แต่มันต้องมีประโยชน์ ถ้าเราคิดเป็น คิดไปคิดมาเฟลมมิ่งก็คิดออก

ก่อนหน้านี้ยังไม่มีอะไรทำให้เชื้อโรคตายได้ ถ้าความคิดเราถูกต้อง อันนี้ต้องเป็นการค้นพบที่ยิ่งใหญ่ที่สุดในวงการแพทย์ เพราะเราจะค้นพบยาที่ทำให้เชื้อโรคเหล่านี้ตายได้ เราจะไม่กลัวแล้ว เราเป็นโรคติดเชื้ออะไรเราจะไม่กลัวแล้ว

เฟลมมิ่งเลยให้ผู้ช่วยแยกรา และเพาะแทนเชื้อโรค แล้วเอารานี้มาสกัด ผิดเข้าไปในสัตว์

ทดลองที่เป็นผี หรือในจานทดลองที่มีเชื้อโรคตัว
อื่นๆ ก็จริงอย่างที่เฟลมมิ่งคิดเอาไว้ เชื้อโรคส่วน
ใหญ่จะตายหมด ถ้าไม่ตาย ก็จะชะงักงันอยู่ตรงนั้น
และถ้าไปอยู่ในตัวเรา ภูมิคุ้มกันทำให้เราเอาชนะโรค
ได้ ตกลงเราก็จะหายขาด

จากการค้นพบนี้ เราก็ได้เพนิซิลลินออกมา
และเฟลมมิ่งก็ได้รางวัลโนเบล ทำให้เราทุกคนรู้จัก
ว่า ครั้งหนึ่ง มีนักวิทยาศาสตร์คนหนึ่งชื่อเซอร์อเล็ก-
ซานเดอร์ เฟลมมิ่ง เป็นผู้ค้นพบเพนิซิลลิน ทำให้
ประวัติของมนุษยชาติพลิกผันไป ทำให้เราไม่ต้อง
ตายเพียงเพราะว่าเราเป็นโรคติดเชื้ออีกต่อไป

บางทีเราไปทำงานที่เราารู้สึกว่าเป็นทางตัน
มันไม่มีทางที่จะไปส่งเคราะห์อะไรได้ เราก็ควรที่จะ
พิจารณาหลังไปถึงสาเหตุที่แท้จริง แล้วเราก็จะหมน
มันทำขยะให้เป็นปุ๋ยหมักขึ้นมาได้หรือเปล่า

ตรงนี้ครูอยากจะให้พวกคุณทุกคนหัดเอาไว้
ตั้งแต่ตอนที่เป็นนิสิตนี้ เพราะสิ่งเหล่านี้ต้องการการ
ฝึกฝน ประเทศของเราไม่ใช่ประเทศร่ำรวย ถ้าเรา
สามารถเอาทุกสิ่งทุกอย่างมาใช้ให้เกิดประโยชน์
ได้ เราก็ร่ำรวยได้ แล้วอะไรๆ ที่เราคิดว่าเราด้อย

พัฒนา จริงๆ เราไม่ได้ด้อยพัฒนา เราสามารถจะไป
ถึงดวงดาวกันได้ทั้งนั้น มันอยู่ที่ใจอันนี้ เพราะใจ
อันนี้มีความมหัศจรรย์ เราอย่าไปดูถูกดูหมิ่นความ
สามารถของใจอันนี้

แต่ก่อนนั้น เวลาที่ครูฟังพระท่านสอนว่า ใจ
อันนี้รู้เห็นทุกอย่าง มันรู้ผิดรู้ถูก รู้อะไรๆ สารพัด ครู
ก็นึก ก็ถ้าเผื่อรู้อย่างนั้นแล้ว ทำไมเราถึงทำผิดทำ
พลาด ทำไมเราถึงโง่เขลาอย่างนี้ จนพักหลังๆ ฝรั่ง
ก็สนใจเรื่องของใจมากขึ้น เขาคิดว่า การที่เราจะ
สังคมสงเคราะห์ให้ได้ผลเต็มที่ การที่เราจะพัฒนา
อะไรให้ได้ประโยชน์เต็มที่ เราต้องพัฒนาจิตใจก่อน

เขามาศึกษาคำสอนทางพุทธศาสนาที่ว่า ใจรู้
ทุกอย่างตรงตามความเป็นจริง เวลาที่เราอยู่ใน
ชีวิตประจำวัน เรารู้บ้างไม่รู้บ้าง เพราะเราไม่ได้ฝึก
เอาใจตัวแท้มาใช้ เราไปเอาใจที่ถูกอารมณ์ซึ่งเปรียบ
เหมือนคลื่นมาทำให้เห็นผิดพลาดไป ถ้าเปรียบ
เทียบใจเหมือนน้ำในสระ เราไม่ฝึกใจเราให้แน่วนิ่ง
ให้เป็นสมาธิ เวลาที่เราต้องการทำงาน อารมณ์ที่
คิดวูบคิดวับ จะเหมือนระลอกคลื่นที่พริ้ว ทำให้ผิว
น้ำกระเพื่อมเป็นระลอกๆ เรามองอะไรที่อยู่กันสระ

เราก็มองเห็นไม่ชัด ก่อนหินเราก็เห็นว่ามีครีบบีหาง
ว่ายน้ำอยู่ เป็นปลา ความปรุ่คิดของใจจึงพาให้เรา
คิดผิดคิดถูกได้

ฝรั่งเขาอยากรู้ว่า คำสอนนี้จริงเท็จแค่ไหน
เขาเลยทำการวิจัย ที่นี้จะให้คนมาทำสมาธิจนใจนิ่ง
อย่างนั้น ก็อาจจะชั่วชีวิต เขาเลยใช้วิธีลัด ให้นักวิจัย
สะกดจิตอาสาสมัคร เขาเลือกอาสาสมัครที่สะกด
จิตแล้วจิตพวกนี้หนึ่ง ได้ผลตามที่เขาคิด ไม่ใช่ว่าเขา
บอกอย่างหนึ่ง ก็มีจิตต่อต้านมาอีกอย่างหนึ่ง

พอได้อาสาสมัครตามสมควร เขาก็ให้อาสา
สมัครขับรถไปตามถนนสายหนึ่ง ซึ่งมีเสาไฟฟ้าค่อน
ข้างจะถี่พอสมควร เขากำหนดให้ออกเวลาเท่านี้
แล้วถึงที่หมายภายในแค่นี้ๆ นาที จะมาชะลอรถนับ
ไม่ได้ อาสาสมัครแต่ละคนก็ออกรถไป พอถึงจุด
หมายปลายทางก็รายงานตัว พร้อมทั้งคะเนว่าเสา
ไฟฟ้าอยู่ริมถนนมีกี่ต้น ก็มีตั้งแต่ ๑๐๐ ต้น ๓๐๐ ต้น
๕๐๐ ต้น

เมื่อรายงานบันทึกไว้แล้ว เขาก็ส่งให้นักวิจัย
สะกดจิต พอสะกดจิตได้ที่เขาก็ถามว่า เสาไฟฟ้ามี
กี่ต้น ทุกคนตอบเหมือนกันหมดว่ามี ๒๘๓ ต้น ซึ่ง

เสาไฟฟ้าบนถนนสายนี้มี ๒๘๓ ต้นจริง

นักวิจัยประหลาดใจว่า พอถึงเวลาสะกดจิต เอาตัวจิตแก้มาตอบ ทุกคนรู้ตรงตามความเป็นจริงหมด ๒๘๓ ต้น แต่เวลาที่อยู่ดีๆ ต่างคนต่างเอาการปรุ่คิดคาดเดามาใช้ บางคน ๕๐๐ ต้น บางคน ๑๐๐ ต้น มันยังงัยกัน เขาค้นต่อไปก็พบว่า คนที่อนุমানได้ใกล้เคียงที่สุด คือ ๒๘๐ ต้น หรือ ๒๘๕ ต้น ซึ่งเวลาใครให้เราเดาอะไร ไม่มีใครเดา ๑, ๒, ๓ ทุกคนจะบอก ๕ หรือ ๑๐ ตกลง ๒๘๐ กับ ๒๘๕ ก็เรียกว่าใกล้เคียงที่สุด เพราะความจริงเสามี ๒๘๓ ต้น เขาก็ไปค้นต่อว่า คนพวกนี้อาชีพทำอะไร ภูมิลั้เป็นอย่างไร ก็พบว่า พวกที่อนุমানได้ใกล้เคียงกับความจริง มีอาชีพที่สติต้องจดจ่ออยู่กับใจ เป็นต้นว่าเป็นพวกที่ขึ้นกระเช้าไปเช็ดกระจกตามตึกสูงๆ ถ้าพลาดเมื่อไหร่ ขึ้นไปฟุ้งซ่านมีหวังตกลงมาตาย หรือเป็นพวกที่ต้องเสี่ยงตาย แบบนักกายกรรมได้ลวด คือพวกนี้จะเป็นพวกที่วันทั้งวัน ใจจะไม่ฟุ้งซ่านไปไหน เท่ากับใจเขาถูกฝึกให้เป็นสมาธิโดยธรรมชาติ แต่พวกที่เป็นนักแสดง หรือประเภทที่รื่นเรื่งบันเทิง ไม่เคยเอาสติไว้กับใจเลย ก็ตอบ ๕๐๐ ต้น

บ้าง ๑๐๐ ต้นบ้าง แล้วแต่อารมณ์

นักวิจัยสรุปว่า จริงๆ แล้วเรามีของติดอยู่กับตัว แต่เราไม่รู้จักที่จะฝึกมัน ดึงมันออกมาใช้ให้ได้ประสิทธิภาพสูงสุด มันก็เลยทำให้ผลของงานที่เราทำ เชื่อถือไม่ได้ แล้วเราก็ไปโทษ โหย.. ทำไมเราถึงโชคร้าย ทำไมคนโน้นเขาถึงได้มีคนช่วย จริงๆ ไม่ใช่ เป็นเพราะเราเองต่างหาก เราไม่รู้จักรช่วยตัวเรา เราไม่รู้จักรหาวิธีที่จะทำให้ภูมิคุ้มกันเรา

เข้าใจกันอย่างนี้แล้ว ครูก็คิดว่าคุณคงนึกออกว่า แต่นี้ต่อไปเราจะฝึกตัวอย่างไร เราจะไปสงเคราะห์เขาอย่างไร ที่จะทำให้เขาได้ประโยชน์สูงสุด หรือได้ประโยชน์เต็มที่ ครูไม่ทราบว่าคุณคุณยังแคบอยู่แต่ในห้องเรียนกันอย่างนี้ หรือได้ออกไปทำภาคสนามบ้างแล้ว

ยังไม่ได้ออกเลยหรือคะ

มีโจทย์หรืออะไรไหม มีอะไรอยู่ในใจ คิดว่ามีปัญหาอยากจะถามครูไหม ฟังมาถึงแค่นี้แล้ว มีอะไรที่ครูพูดมานี้ยังนึกไม่ออกว่าจะเอาไปใช้ได้อย่างไร หรือคิดว่าเห็นทางว่าเราจะเอาไปใช้ได้ จะมีคุณประโยชน์กับวิชาที่เรียนอยู่

ส่วนใหญ่คนที่จบออกไป จะไปทำสังคมสงเคราะห์ด้านไหน หรือจะให้จบเสียก่อนค่อยคิดเราอยู่กันกับปัจจุบัน เราไม่คิดมาก ปวดหัวเปล่าๆ ถ้ายังไม่มีคำถาม ครูก็จะพูดไปเรื่อยๆ ก่อนถ้าใครมีคำถามอะไรก็ยกมือขึ้น ถือว่าเรามาคุยกัน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน จะได้เป็นประโยชน์เต็มที่

อย่างที่ครูเห็นเขาไปสงเคราะห์ๆ กัน อันหนึ่งที่ครูรู้สึกว่ บางครั้งถ้าเราดูไม่รอบคอบ เราก็ไปคิดว่า ถ้าที่นี้เขาขาดแคลน เราก็จะต้องไปช่วยเขา อย่างตอนแรกที่ครูไปวัด โอ๊ย.. อีสานนี้มันหนาว เวลาหนาวมันหนาวจับจิตจับใจ บางคนก็ไม่มีผ้าห่มมาวัด เสื้อก็บาง ขาดกระรุ่งกระริงด้วย ครูก็นึก เออ ถ้าเราบอกเพื่อนฝูงเอาผ้าห่มไปแจกก็คงจะดี

เราก็คิดแบบของเรา เขาไม่มี เราก็ต้องเอาวัสดุสิ่งของไปให้เขา ท่านอาจารย์ท่านก็เทศน์ คนเราไม่ได้ไร้ทรัพย์ แต่อับปัญญา ถ้าไม่มีปัญญาเสียอย่าง ต่อให้มีสตางค์เท่าไรๆ ก็รักษาไว้ไม่ได้ แล้วท่านก็เล่าถึงเรื่องสมัยพุทธกาลว่า อินเดียในสมัยพุทธกาล พ่อแม่เขาจะดูกันเอาไว้ ตั้งแต่ลูกยังเล็กๆ สัก ๙ ขวบ ๑๐ ขวบ เขาแต่งงานกันไว้ พออายุสม

ควรรก็ออกเรือนกันจริงๆ

ปรากฏว่ามีเศรษฐี ๒ ตระกูล ตกกลางแต่งงาน ลูกชายลูกสาว พออายุพอสมควรก็ออกเรือน โดยที่ พ่อแม่ฝ่ายผู้ชายกับฝ่ายผู้หญิงกองทุนให้ฝ่ายละ ๕๐ โกฎิ ปาวสาวคู่นี้ตั้งต้นชีวิตครองเรือนด้วยทุนรอน ๕๐ โกฎิ ปรากฏว่าทั้งสองคนไม่เคยทำงาน พอได้ ๕๐ โกฎิมาอยู่ด้วยกัน สนุกสนานเฮฮา มีแต่เพื่อน มาปอกลอก ล้วนแต่ทำให้เงินทองรั่วไหลไปหมด

ในที่สุด อายุเริ่มเข้าสู่วัยชราก็ไม่เหลือทรัพย์สินสมบัติเลย บ้านช่อง ทรัพย์สินสมบัติอะไรๆ ก็เกลี้ยงหมด ต้องมาถือกระบือไปขอกทาน สองคนผิวเมีย กำลังจะถือกระบือไปขอกทาน เดินผ่านพระพุทเจ้า ซึ่งดำเนินมาบิณฑบาตกับพระอานนท์ พระพุทเจ้าตรัสถาม อานนท์รู้จัก ๒ คนนี้ไหม พระอานนท์ ทูลตอบ ไม่รู้จัก ท่านเลยเล่าให้ฟังว่า นี้เริ่มต้นด้วย ๕๐ โกฎินะ ความที่ไม่ฝึกใจตนเอง ไม่ชวนชวายที่จะปกครองชีวิตให้อยู่ในโลกนี้ได้อย่างปลอดภัย ๕๐ โกฎิก็เกลี้ยงหมด เพราะไม่มีปัญญา

ท่านอาจารย์จะย้ำเสมอว่า ใจที่ไม่มีสติรักษา เปรียบเหมือนแก้วร้าว เอาน้ำมาใส่เท่าไรๆ ก็ไม่

มีน้ำติดอยู่ เพราะฉะนั้นเราจะต้องยาแก้ว คือ ทำใจ
ของเราให้มีสติปัญญาเสียก่อน ปัญญาจะเกิดขึ้นมา
ได้อย่างไร ปัญญาเป็นเหมือนใจที่ได้ฝึกจนมีความ
ระลึกรู้ คือ มีสติที่คล่องตัว จนพอเราจะทำอะไรสัก
อย่างเราก็รู้ตัวทั่วพร้อม

เหมือนอย่างตอนนี้ครูพูด ครูก็รู้ว่า อ้อ กำลัง
พูดในเรื่องนี้อยู่ พอครูกำลังพูดๆ อยู่ สมมติเกิดมี
คนงานมาตามครูว่า มีคนอยากพบมารออยู่ ถ้าครูมี
สติสัมปชัญญะครูก็ต้อง อ้อ ครูพูดถึงตรงนั้นนะ กำลัง
อธิบายให้ลูกศิษย์ฟังว่าคนเราไม่ได้ไร้ทรัพย์แต่อับ
ปัญญา แล้วเราก็พูดถึงตรงนี้ ครูก็หยุดเอาไว้ ไปพูด
กับคนงาน

แต่ถ้าครูไม่มีสติสัมปชัญญะ พอพูดกับคนงาน
เสร็จ ครูก็หันมาถามเมื่อกี้ครูพูดถึงไหนแล้ว ปรากฏ
ว่าพวกเรารู้ครูพูดอะไรก็จด แต่ก็ไม่รู้ พอครูถามถึง
ไหน ก็มองครูดตาแป๋ว ไม่รู้ถึงไหน ครูก็อาจจะเริ่มต้น
พูดคนละเรื่องไปเลยก็ได้ ถ้าเราไม่มีสติสัมปชัญญะ
มันจะเป็นอย่างนี้

ถ้าสติสัมปชัญญะคล่องตัวขึ้น จนในที่สุดก็จะ
พัฒนาเป็นปัญญา เวลามีปัญหาอะไร ความระลึกรู้

หัวพร้อม จะเป็นคำตอบว่า คือ อย่างนี้ซิ ถ้าเราฝึก เอาไว้แบบนี้ สติสัมปชัญญะจะเหมือนกาวที่มาทำให้ แก้วนี้ไม่แตก ไม่ร้าว ไม่ซึม เมื่อมันไม่ซึม ความรู้ ก็จะมาเป็นประโยชน์กับเรา ทำให้เราหาทางออกได้ เวลาไปช่วยอะไรใคร เราก็มองเห็นทางที่เหมาะสม ควบกับเขา

ครั้งแรกครูก็ไม่เข้าใจ เออ เขาไม่มีผ้าห่มก็ ต้องหาผ้าห่มให้เขา มิใช่ท่านอาจารย์จะเตือนว่า ถ้า อับปัญญา ต่อให้เราเอาผ้าห่มไปให้ก็ผืนๆ มันก็ รักษาไว้ไม่ได้ ครูก็คิดไปว่า อ้อ คนร่ำรวยมันรู้มาก ก็เอาเปรียบ ครูก็ไปเชิญผู้ใหญ่บ้านมา บอกว่ามี คนยากจนอยู่ ๒-๓ ครอบครัว ครูอยากจะแจกผ้าห่ม แต่ว่าเอาเถอะ เราจะแจกทุกคนในหมู่บ้าน ผู้ใหญ่ บ้านก็บอกว่าหมู่บ้านนี้มีกี่ครัวเรือน เราก็บอกบุญ เพื่อนๆ

เพื่อนๆ ทุกคนก็เต็มใจทำบุญ ตกลงเราเอา ผ้าห่มไปเท่าจำนวนครัวเรือนที่มี ผู้ใหญ่บ้านก็ทำ เป็นทะเบียนเลยว่าแต่ละบ้านๆ มีเจ้าของบ้านเป็นใคร พอมารับผ้าห่มแล้วก็เซ็นชื่อไว้ แสดงว่าจะมีการ เวียนเทียนกันไม่ได้ เราก็มั่นใจว่าคนที่เราตั้งใจช่วย

จะได้ผ้าห่มจริงๆ

วันแรกทุกคนก็มีผ้าห่ม เพราะชาวบ้านพวกนี้ เขาจะเหมือนแขก พอหนาวมากๆ เขาก็เอาผ้าห่มคลุมมามันก็อุ่น พออีกสัก ๓-๔ วัน เอ๊ะ เจ้าเศรษฐีตัวก็มีผ้าห่มเรา เมียก็มีผ้าห่มเรา เราก็ปรายตาไปถึงคนอนาถาของเรา อ้าว มาด้วยเสื้อรุ่งริ่งอีกแล้ว

ท่านอาจารย์ก็หัวเราะหึๆ เห็นไหมอาจารย์บอกแล้ว คนไร้ทรัพย์มันอับปัญญา ครูกิ่ง ในที่สุดก็เร่งเข้าไปถามว่า ผ้าห่มเจ้าไปไหนล่ะ เขาก็บอกว่า ท่านเศรษฐีมายกเลิกหนี้ให้ทั้งหมด แล้วขอแลกกับผ้าห่ม เพราะท่านเศรษฐีคิดว่าผ้าห่มของเราเป็นผ้าวิเศษ ความจริงท่านเศรษฐีมีสตางค์ จะไปซื้อผ้าห่มที่ไหนก็ได้ แต่มีความรู้สึกว่าจะไม่ได้ จะต้องเอาผ้าห่มของเราแน่แหละ ก็เลยไปบอกนายคนนี่ที่เป็นหนี้เศรษฐีอยู่

อันที่จริง เขาก็คิดถูก เพราะเขาเป็นหนี้เกินราคาผ้าห่มตั้งหลายเท่า เศรษฐีก็อุตสาหักให้เปล่าๆ เพียงแต่ขอผ้าห่ม เขาก็นึกว่า ก่อนหน้านั้นเขาก็อยู่ได้ ไม่มีผ้าห่มก็ไม่เห็นเป็นอะไรเลย ก็เลยยกผ้าห่มให้เศรษฐีไป เราก็นึก ใ้อ้ำ ปอดบวมไม่กลัว แต่เขา

ก็คิดถูกนะ เพราะว่ามันปลอดภัย แต่จะได้เป็น
อิสระชนเสียที แต่อย่างว่า มันอับปัญญา เมื่อปลอดภัย
หนึ่งง่าย ๆ เขาก็ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ก็ไปเป็นหนี้เศรษฐี
อีก หนี้ก็ท่วมตัวขึ้นมาอีก

ระหว่างนี้ ครูก็ไม่รู้ จัดแจงไปเอาผ้าห่มมา
ใหม่ เราแจกทุก ๆ คนแล้วนี่ คราวนี้ถ้าจะแจกเฉพาะ
ครอบครัวจน ๆ เขาก็คงไม่ว่าที่เราล่าเอียง ครูก็เอา
ผ้าห่มมาแจกใหม่ อีกไม่กี่วัน ลูกเศรษฐีก็มีผ้าห่ม
ของเราอีก มันอับปัญญาอย่างนี้ ก็เอาผ้าห่มไปใช้
หนี้อีก ครูแจกผ้าห่มอยู่ ๓-๔ หน จึงได้ได้ปัญญา
ของตัวเองว่า คนเราถ้าไม่ประกอบเหตุใส่เอาไว้ใน
กระปุกออมสินของตัวเอง มันไม่มีปัญญาที่จะคิดเป็นคิด
ชอบ เราแจกผ้าห่มจนเราหมดทุนทรัพย์ ผ้าห่มก็
กลายเป็นของเศรษฐีไปทุกที

เวลาที่เราจะไปพัฒนาใคร ครูขอให้พวกเรา
ระลึกถึงตรงนี้ไว้ เราไม่ได้พัฒนาเขาให้เป็นขอทาน
เราไม่ได้พัฒนาเขาให้เสียนิสัยว่า เขาไม่มีอะไร เรา
มีหน้าที่ต้องเอาไปให้เขา แต่เขาไม่รู้จักเก็บงำ เขา
ไม่รู้จักจะทำให้งอกงามขึ้นมา เราจะให้เขาทำนอง
ที่ว่า อ้อ.. เขาขาดแคลนส้ม เราให้เม็ดพันธุ์ส้ม เรา

สอนให้เขาปรุ้งดินให้เหมาะ ปลูกส้มขึ้นมา แล้วเขาก็รู้จักเอาส้มนั้นไปใช้ คือ เราต้องให้ปัญญาเขาก่อน แล้วจากปัญญาอันนั้น เขาเอาไปทำให้เกิดเป็นเงินทองขึ้นมา เป็นความสะดวกรสบายทดแทนที่เขาเคยขาดแคลน

ถ้าเป็นอย่างนี้แล้ว เขาก็จะมีใช้ไม่รู้จบ เสียงไปถึงลูกถึงหลานเขาได้ เหมือนนิทานอีสป พ่อฉลาดมาก มีลูกหลายคน ลูกชื่อกี๊จี้คร้าน พ่อเป็นชาวสวน พ่อกลัวว่า ถ้าพ่อตายไป ลูกพวกนี้ไม่ไปพรวนดิน ไม่ไปถอนวัชพืช สวนผลไม้ก็คงจะไม่มีผล พ่อผู้อាកารหนัก ก็เรียกลูกมาประชุมกันหมด แล้วพ่อก็บอกว่า ลูกเอ๋ย ทรัพย์สมบัติที่พ่อมี พ่อฝังเอาไว้ในสวนของเราเอง ถ้าพ่อตายไปแล้ว เจ้าก็ไปค้นหาเอาเอง

พอพ่อตาย ลูกทุกคนก็ไปพรวนดินทั่วสวน เพราะจะค้นหาสมบัติ นั้นแหละ คือ วิธีที่พ่อจะบอกให้ลูกพรวนดิน ค้นหาอะไรๆ ก็ไม่ได้สมบัติอะไรขึ้นมา แต่ผลไม้ก็ดี พอถึงฤดูกาลก็ติดลูกดี เพราะดินไม่เหนียว ลูกก็ได้คิดว่า พ่อต้องการให้เรารู้จักดูแลสวน ถึงเวลาต้องพรวนดิน ต้องเก็บวัชพืชออก ผลไม้

ถึงจะตก จะงอกงาม ตกลงนี่ก็คือพ่อ ถ้าสอนตรงๆ ลูกก็ซี้เกียจซี้คร้านพ่อก็ให้อุบายเอาไว้ นี่ ก็เหมือนกัน ถ้าเราเข้าไปถึง ใครเขาไม่มีอะไรแล้ว ก็ไปเหมือนครู เขาไม่มีผ้าห่ม เอาผ้าห่มไปให้ มันไม่ได้เรื่องหรอก

เราต้องทำอย่างไรที่จะรู้จัก และรู้จักจังหวะ ด้วย เมื่อไปถึง ก่อนที่เราจะสงเคราะห์ คนที่เราจะไปสงเคราะห์กำลังแย่ หิวจนกระทั่งไส้กิว อย่างนี้ เราก็ต้องให้เขากินอิ่มก่อน อิ่มแล้วเราจึงค่อยๆ สอน พออิ่ม ใจจะนิ่ง จะสนใจฟัง เหมือนพวกคุณ สมมติว่าครูสอนไปเรื่อย เทียงแล้วครูก็บอก ไม่ได้ ครูยังมีเรื่องจะพูด พูดยังไม่จบ ท้องคุณก็ร้องกรอกรอๆ ครูก็พูดไปเรื่อย

ในที่สุดทุกคนไม่เอาแล้ว เพราะธรรมชาติของร่างกายบอกว่า ดาตายแล้ว หูก็ได้ยินแล้ว ลมออกหูแล้ว ถ้าเพื่อครูจะทำอย่างนั้น ทั้งๆ ที่สิ่งที่ครูพูดเป็นของดี วิเศษ แต่ผิดกาลเทศะ นี่ก็เหมือนกับเวลาที่เราจะไปสงเคราะห์ใคร เราต้องดู ถ้าเขากำลังแย่ เขากำลังเจ็บไข้ได้ป่วย หรือหิวถึงปานนั้น เราต้องจัดการทำให้ทุกข์อันนั้นทุเลาไปก่อน แล้วคราวนี้เราค่อยๆ สอนเขา ทำให้เขาเกิดปัญญา แล้ว

เขาจะได้ในสิ่งที่เราให้เต็มเม็ดเต็มหน่วย

เหมือนอย่างหลวงปู่อีกองค์ ครูบอกแล้วว่า เราจะสอนให้เขามีปัญญา จะสอนให้เขาพึ่งตัวเอง สมัยนั้นหลวงปู่ยังหนุ่มอยู่ ท่านธุดงค์ไปตามหมู่บ้าน ก็มีเด็กรุ่นสาว พ่อแม่ตั้งร้านชำขายของกระจุกกระจิก เขาก็เอาสีผึ้ง ทางอีสานเรียกสีผึ้งว่านวด เขาก็เอา อับสีผึ้งมา แล้วก็บอก หลวงปู่ หลวงปู่ ช่วยเสกนวด ให้หน่อย เขาเอานวดไปสีปาก เขาจะได้มีเสน่ห์ คน จะได้มาซื้อของเขาเยอะ

หลวงปู่ก็ดู อะไรรู้กัน นวดมันจะศักดิ์สิทธิ์ได้ อย่างไร รู้หรือเปล่า เวลาที่เราจะค้าขายให้ได้ผลดี เราทำยังไง เราต้องยิ้มแย้มแจ่มใส ใครเข้ามาก็ไม่ใช่ว่าทำหน้าอให้กับเขา ใครเขาอยากจะเข้าใกล้ เจ้า ทำหน้ายิ้มแย้มแจ่มใส พุดจาให้เพราะเข้าไว้ ถึงเขา จะมารื้อของทั้งหมด แล้วไม่ซื้ออะไรเลย ก็อย่าไปด่า เขา เราต้องยิ้มแล้วบอกว่า ไม่เป็นไรนะ

ท่านก็สอนวิธีที่จะลุงใจลูกค้า ลูกใจลูกค้า แล้วก็บอกให้จำไว้ ตกลงไม่ต้องเอานวดไปนะ เด็ก คนนั้นก็จำได้ ทบทวนให้ฟัง กราบลาหลวงปู่ แต่นี้ต่อไปจะไปทำอย่างนี้ เอ้า.. พอเขาเดินจะลงบันได

ไป ท่านบอก อ้าว อีหนูกลับมาก่อน ไหนตลับขวดที่
จะให้ปู่เสก

พระที่อุปัฏฐากอยู่ พอเขาไปแล้วก็ถามว่า
หลวงปู่ ก็หลวงปู่สอนเขาดีๆ จนเขาเชื่อฟังแล้ว
แล้วหลวงปู่พาเขาเขวให้เอาสีผึ้งมาให้เสกอีกทำไม
หลวงปู่บอก เจ้าไม่รู้อะไร ตอนนั้นมันก็เชื่อฟัง ก็มี
กำลังใจดี วันแรกก็ยังไม่จำได้ พอวันที่สองเจอเอาคนที่
มาแล้วไม่ซื้อของ มันก็หงุดหงิด พอวันที่สามเลยลืม
ที่เราสอนหมด แต่นี่มันจำได้ และเรายังเสกสีผึ้งให้
ด้วย

พอเช้าขึ้นมา เอาสีผึ้งสีปากแล้วก็ निकออก
หลวงปู่สอนอย่างนี้ เราจะต้องทำตามหลวงปู่ นะ สี
ทุกวัน นึกถึงที่หลวงปู่สอนทุกวัน กว่าสีผึ้งจะหมด
ตลับ มันก็เป็นนิสัยแล้ว ถึงไม่มีสีผึ้ง มันก็ยิ้มแย้ม
แจ่มใส พุดเพราะอยู่จนสีผึ้งหมดตลับ อาจจะเป็น
เดือน คราวนี้จะพุดไม่เพราะมันก็กระตากแล้ว ทำ
อย่างไรเราถึงจะหาอุบายเปลี่ยนนิสัยเขาโดยที่เขา
ไม่รู้ตัว ถ้าเราไปบอกว่า นินะ อีหนู ถ้าพุดไม่ดีละก็
ปากจะเน่านะ โอ๊ย มันไม่ฟังหรอก ดีไม่ดีมันจะบอก
หลวงปู่พุดอะไรไม่เข้าท่า แต่ทำอย่างนี้เขาจะเกิด

ความเลื่อมใส เกิดความรู้สึกไว้นิ่งเชื่อใจ มีอะไร
เขาก็วิ่งมาหาหลวงปู่อีก หลวงปู่ก็ซ่อมแซมแก้ไขได้

ในที่สุดเขาก็ได้ปัญญา รู้จักคิดรู้จักปรับปรุง
ตัวเอง ตรงนี้เป็นหัวใจสำคัญ ถ้าเราไม่มองทะลุไป
ถึงเหตุอย่างนี้ และเราไม่มีอุบายแยบคายที่จะทำให้
เขาเกิดเป็นนิสัย สิ่งที่เราไปสงเคราะห์เขาก็ได้ชั่ว
ครู่ชั่วยาม แล้วพอวัตถุอันนั้นหมดไป มันก็หมดไป
เลย เหมือนพวกเรา เขาไม่มีสัม เราซื้อสัมไปให้
เป็นรถกระบะเลย พอเขากินหมด สองวันกลายเป็น
อุจจาระไปหมดเกลี้ยง ยากจนอย่างเดิมอีก ถ้าเรา
เอาเม็ดสัมไป สอนให้เขาปลูก เขามีสัมกิน ถึงเรา
ออกจากหมู่บ้านไปแล้ว เขาก็มีไปชั่วลูกชั่วหลาน

สิ่งที่เราจะทำต้องให้มีผลยั่งยืน เราสงเคราะห์
เรื่องนี้ก็มีผลยั่งยืนแล้ว เราก็จะได้สงเคราะห์เรื่องอื่น
ต่อไป เราจะได้พัฒนาเขาขึ้นไป จนในที่สุดเขาเลี้ยง
ตัวเองได้ มันก็ได้ผล แต่ถ้าเราสงเคราะห์ใครแล้ว
วกกลับมา หน้าฝนสงเคราะห์ใหม่ ขึ้นบานขึ้นมา
อ้าว.. หน้าแล้งพายุลงไปใหม่ อีกหน่อยเราก็ท้อแท้
ตายแล้ว.. ตายแล้ว.. ฉันทจะไปแบกหามอยู่ยังงี้ ทุก
วันๆ งานก็เพิ่มไปเรื่อยๆ ตรงนี้ควรจะเสร็จก็ไม่เสร็จ

กลายเป็นลูกอ่อนเลี้ยงไม่โต อันใหม่เข้ามาถึง เราก็
มีอยู่สองมือแค่นี้ ในที่สุดเราก็หมดหลุด ลานขาด
แพตเข้าใส่เขาเหมือนกัน ตกลงทุกคนเมากันไปหมด
ถ้าเห็นตรงนี้ เราจะได้คิดว่า อะไรที่เราจะทำ
เราจะทำแค่ไหน ยังไง มันถึงจะมีผล ต่อไป ต่อไป
เขาก็ไปช่วยกันได้ เหมือนกับเวลาที่ครูออกไปช่วย
โรงพยาบาลต่างจังหวัด คนไข้เป็นมะเร็ง เป็น
มะเร็งแล้วบางที่อยู่ต่อไปได้อีกหลายปี แต่ถ้าใจของ
เขาท้อแท้ ใจเขาคอยนับว่าฉันเป็นมะเร็ง เมื่อไหร่จะ
ตาย พยายามตีกันนั้นก็พลอยแยะไปด้วย พอขึ้นไปอยู่
สักเดือนสองเดือนมีอาการซึมเศร้าไปหมดเลย

เราต้องไปพยายามพูดให้เขาฟังว่า มะเร็ง
ของคุณมันเป็นแต่กับกาย แต่ใจไม่ได้เป็นด้วย เขาก็
ฟัง ฟังบ้างไม่ฟังบ้าง ในใจเขานึก ก็หมอไม่ได้เป็น
มะเร็ง ลองมาเป็นมะเร็งอย่างเขาดูบ้างสิ แต่ที่นี้เขา
ไม่บอกเรา

มีคนไข้เป็นมะเร็งที่ทวารหนัก ถ้านั่งนานๆ
มะเร็งจะออกมา แล้วก็ระบม มีน้ำเหลืองน้ำเลือดซึม
ออกมา และจะเจ็บมาก บวม เขาต้องมีหมอนนุ่มๆ
รองนั่ง วันนั้นครูไปสอนให้เขาทำสมาธิ เขาตั้งอก

ตั้งใจทำ ใจรวมเป็นสมาธิอยู่ได้ชั่วโมงกว่าๆ พอลุก
ขึ้น เขาเกิดความดีใจอย่างที่สุด เพราะเขาไม่ระบม
แผลมะเร็งไม่บวมอย่างที่เคยเป็น

เวลาที่ใจเราสงบเป็นสมาธิ มันเหมือนอย่าง
กับว่า ตัวไม่มีอยู่ ใจมาจดจ่ออยู่กับสิ่งที่ทำ จน
กระทั่งกายเหมือนเป็นท่อนไม้ท่อนฟืน ที่จะบวมจะ
เจ็บปวด น้ำเหลืองน้ำเลือดจะซึมออกมา เลยเหมือน
กับเอาใส่ตู้แข็งแช่เอาไว้ ท่านกล่าวว่า ใจคนเราที่
ฝึกจนเป็นสมาธิ เวลาที่ผ่านไปตรงนั้นเหมือนไม่มี
อะไรผ่านไป

ถ้าไม่ยากแก่ พยายามทำสมาธิไว้เรื่อยๆ
แล้วเราจะเป็นหนุ่มเป็นสาวสองพันปี เวลาที่ใจเป็น
สมาธิตินกาก็จะไม่ขึ้น มันเหมือนกับเราแช่อยู่ในช่อง
แข็ง เวลาจะผ่านไปเฉยๆ ยิ่งถ้าเรามีจิตใจไม่กังวล
รู้อยู่กับปัจจุบันได้ ยิ่งไม่แก่ใหญ่เลย

พอคนไข้มะเร็งลุกขึ้นมาได้เขาก็ดีใจมาก จาก
นั้นเขาก็พยายามรักษาให้ใจจดจ่อกับสิ่งที่อยู่เฉพาะ
หน้า ใจก็เป็นสมาธิ ครูเลยเชิญเขาว่า คราวหน้านะ
ตอนนี้เขากลับบ้านได้ คุณช่วยมาและช่วยพูดให้
คนไข้มะเร็งอื่นๆ ฟังได้ไหม คราวนี้ได้ผลเกินคาด

ครูอธิบายถึงจิตใจ แล้วบอกเรามาทำสมาธิ
กัน คุณคนนี้ก็เล่าถึงประสบการณ์ของเขาว่า แต่
ก่อนเขาทุกข์ทรมานยิ่งไ้บ่าง คอยกังวลว่าเมื่อไหร่
จะตาย จะทรมานอย่างนี้ไปอีกนานเท่าไร มันก็ยิ่ง
แย่ใหญ่ พอทำสมาธิเป็นแล้ว ปรากฏว่าแผลมะเร็ง
กลับแห้งดี สามารถทำอะไรๆ ได้ คนไข้ก็มีความรู้สึก
ว่าเราพวกเดียวกัน เจ็บเหมือนกัน ถ้าเขาทำได้ เรา
ก็ทำได้ แต่ขึ้นมาครูก็เลยเชิญเขามาสาธิตทุกครั้ง
และก็ได้ผลดีอย่างมาก

เราจะต้องทำให้เขาเห็นผลก่อน เขาจึงเกิด
ความเชื่อเลื่อมใส ไม่อย่างนั้นเวลาไปพูด เขาบอก
เออ.. คุณหมอก็ดีแต่พูด เหมือนอย่างตอนที่ครูเป็น
นักเรียนแพทย์ อาจารย์สอนว่า คนไข้เจ็บท้องคลอด
เวลาที่ลมเบ่งมาจะปวดเบ่ง แล้วคลาย มันมีเวลา
คลาย เราต้องดูจังหวะให้ดี พอเขาเจ็บท้องคลอด
เราก็จัดแจงบอกให้เขาเบ่งเต็มที่ พอลมเบ่งซ้กคลาย
เราก็บอก อ้าปากหายใจยาวๆ อย่าเบ่ง

ปรากฏว่าคนไข้คนหนึ่งร้ายมาก เขาบอกว่า
ดีแต่พูดนะ ตัวเองยังไม่เคยมีลูกสักคนหนึ่ง ว่าแล้ว
เขาก็ไม่ฟังเรา เบ่งจนกระทั่งปากช่องคลอดฉีกขาด

แล้วพอเย็บตักแต่งให้ เขาก็ด่าเราอีก ครูก็แค้น พอไปเมืองนอก ครูไม่ยอมบอกว่าครูยังไม่มีลูก พอไปทำเกี่ยวกับคนใช้ห้อง ครูก็จัดแจงชู้เลยว่า ครูมีลูกแล้วนะ เพราะฉะนั้น พุดอะไรต้องเชื่อเชียว ได้ผล

อยู่เมืองไทยคนใช้แสนรู้ ประเภทตลอดปีนี้ ปีหน้าก็มาตลอดอีกคน เจอเราเป็นนักเรียนปี ๓ เจอเราเป็นนักเรียนปี ๔ เขาว่าหมอดีแต่พุดมาก ลูกก็ไม่เคยมี ลองมาเจ็บอย่างฉันทันบ้างซิ เราก็เลยจ๋อยไปแล้วเบ่งตามอำเภอใจ ปรากฏว่าปากช่องคลอดขาด อาจารย์ก็ดูเราอีก เธอสอนเขายังไง ตกลงเราโดนทั้งชั้นทั้งห้อง

เราไปสังคมสงเคราะห์ ก็อาจจะเจอคนประเภทนี้ ก็อย่าไปติดเชื่อเขาเข้านะ เราต้องมีอุบายเอาไว้ งานเราก็จะได้ ใจเราก็จะดีด้วย ไม่อย่างนั้นไปหงุดหงิดกับเขา แล้วเขาก็นึก โธ่เอ๊ย จะมาสงเคราะห์เขา ตัวเองยังสงเคราะห์ไม่ได้เลย เขาก็ไม่ฟังเรา เขาก็ไม่เชื่อเรา

เวลาที่เราเพลอสติ ตามไม่ทันอารมณ์ของตัวเอง เราก็มักจะเอาคำพุดเป็นนายเรา ก็แจ้งไป ทีนี้

เรารู้แบบนี้แล้ว จะได้ฝึกสติเอาไว้กับตัวเรา จะพูดอะไรออกไป ไตร่ตรองให้รอบคอบ มีเหตุมีผล เรารู้ตัวรู้ปลายเรียบร้อยดีหรือเปล่า เมื่อพูดออกไปแล้ว เราก็ติดตามไปว่า มันจะต้องเป็นไปอย่างนี้ๆ พอเราฝึกตัวเราไว้แบบนี้ อีกหน่อยประสบการณ์ที่เราทำ.. ทำ.. ทำ.. ก็จะเกือหนุนให้พอไปเห็นอะไรเราก็จะรู้เลย ปัญหาอย่างนี้เหมือนคราวนั้นที่เราทำ เรา ก็มีความมั่นใจขึ้น

เหมือนครู วันแรก的去อ่านประกาศผลสอบพบว่า อ้อ.. มีชื่อนางสาวอมราสอบผ่าน เป็นหมอได้ มันมีความภูมิใจเหลือเกิน มีความรู้สึกว่ ไอ้โฮ เรานี้ใหญ่ที่สุดในโลกแล้ว

พออยู่เวรคืนแรก ตอนแรกก็ยังภูมิใจ อ้อ.. เรารู้ทั้งนั้นแหละ ก็ปรากฏว่าคนไข้รายแรกที่ครูเจอ เป็นลูกของพ่อแม่วัยรุ่น เพิ่งมีลูกคนแรก ทหารใหม่ด้วยกันทั้งคู่ เราก็ไม่เคยเป็นแพทย์เวร เขาก็ไม่เคยมีลูกมาก่อน ที่นี้เด็กชกเพราะมีไข้สูง สมัยที่เป็นนักเรียน อาจารย์สอนว่า เด็กชกนี้ เราต้องเจาะน้ำไขสันหลัง เพื่อดูว่าชกเพราะไข้สูง ชกเพราะเยื่อหุ้มสมองอักเสบ หรือชกเพราะอะไร

ครูก็เจาะเอาน้ำไขสันหลังมาตรวจ รู้แน่ชัดว่าชัก เพราะไข้สูง ในประสบการณ์รู้ว่า ชักเพราะไข้สูง เป็นเรื่องง่ายที่สุด ให้ยาลดไข้และยานอนหลับแล้ว เด็กจะหยุดชัก แต่ครูไม่เคยเห็นกับตัวเอง เพราะ เขาทำเสร็จตั้งแต่ที่ตึกตรวจโรคภายนอก เราเป็น นักเรียนแพทย์ รับคนไข้ตามตึก ก็ไม่เห็นชักเพราะ สมองอีกเสบ้าง ชักเพราะติดเชื้อโรคนั้นโรคนี แต่ ชักเพราะไข้สูงไม่เคยเห็น ได้ยินแต่ขี้ปากอาจารย์ว่า

พอเราเจาะไขสันหลังเสร็จ ก็จัดแจงบอกพ่อ แม่ว่า คุณสบายใจได้ค่ะ ลูกคุณนี่ชักเพราะไข้สูง หมอให้ยาแล้วลูกคุณก็จะหยุดชัก คุณพยาบาลก็เอายามา เราก็เช็ดตัวเด็กตามที่รู้ ในใจก็นึก พ่อให้ยาเสร็จ กดปุ่มติดบีบ ชักก็จะหยุดเงียบเลย

ความที่ไม่เคยเห็น ไม่มีความชำนาญ ให้ยา ไปเสร็จ เช็ดตัวไปแล้ว เด็กก็ยังชักเอวๆ อะไรกัน หันไปถามพยาบาล คุณแน่ใจหรือว่าให้ยาถูก ถูก แน่นอน.. ไข้อย่างนี้แหละ เด็กก็ชักเอวๆ พ่อแม่ มองตากัน ในที่สุดเขาก็ถาม คุณหมอเคยเห็นคนไข้ อย่างนี้มาก็ร้ายแล้ว โดนเอาจุตอ่อนเลย จะสารภาพ ว่ารายนี้รายแรกก็กลัวว่าเขาจะชักตามไปด้วย ก็เลย

บอก คุณคะ ช่วยออกไปนั่งคอยตรงม้าไกลๆ โนนดี
ไหมคะ คุณมาเฝ้าอยู่ตรงนี้ ทำให้ร้อนอบอ้าว แสง
อากาศหายใจของลูก เลยชักไม่หยุด แต่ความจริง
เราคิดว่า ถ้าเด็กไม่หยุดชัก เตี้ยวเราคงจะชักเอง
เพราะว่าหมดไตแล้ว ได้แต่บอกพยาบาลให้เอาพ่อ
แม่ออกไป

พอเรานึกว่า ถ้าเด็กไม่หยุดชักเราจะชัก พอตี
เด็กหยุดชัก ใจที่เมื่อกี้คิดอะไรไม่ออก เพราะว่ามัว
แต่ไปกังวล ก็ได้สติขึ้นมาว่า ก็ยาที่ให้กินทางปาก
กว่าจะดูดซึม กว่าจะออกฤทธิ์ มันก็ต้องตกราวๆ ๒๐
นาที ๓๐ นาที เอานาฬิกามาพลิกดู เออ ก็ถูกแล้ว
เห็นไหมคะ เวลาที่เราตื่นเต้นตกใจ แล้วเราไม่หัด
คิดให้เป็นเหตุเป็นผลไว้ เราจะเป็นอย่างนี้ เราจะอับ
ปัญญา แล้วเราก็เดินไม่ได้สติ ยิ่งเดินก็ยิ่งเครียด คิด
อะไรไม่ออก ยิ่งพ่อแม่เข้ามาวุ่น ก็นึกแต่เพียงว่า นี่
อย่าชักสิ ฉันทปวดหัวจนจะเป็นลมมอยู่แล้วนะ พุด
มากๆ เครียดเหลือเกิน ดีไม่ดีเราก็เลยไปทะเลาะ
กับพ่อแม่เข้าไปอีก มีปัญหาต่อไปอีก

เวลาที่เราทำงาน แล้วมีเรื่องพระศุกร์เข้า
พระเสาร์แทรก จริงๆ มันไม่ใช่อย่างนั้นหรอก แต่

เป็นเพราะเราวางใจของเราไม่เป็น เราไม่รู้เหตุผลตามความเป็นจริง เราก็เลยเป็นอย่างนี้ แล้วเราก็เหนื่อย.. เหนื่อยไปหมด จริงๆ แล้วมันไม่ต้องเหนื่อยอย่างนั้น พอเราเริ่มทำเป็น พอมีประสบการณ์ไปสักหน่อย เราจะกะถูกไปหมดว่า ถ้าเจออย่างนี้ละเราจะต้องเตรียมไว้อย่างไร

เราก็จะบอกว่า คุณคะ ให้ยาแล้วก็ต้องคอยเวลายาตุตซึมก่อน คุณใจเย็นๆ ไปนั่งพักนะคะ ถ้าคุณทำใจให้ดี บรรยากาศโดยรอบก็จะดีไปด้วย ตกลงลูกคุณก็จะสงบเร็วขึ้น แต่ถ้าคุณมากังวล คุณก็ส่งแต่มลภาวะมา ทำให้ลูกคุณยิ่งชักหนักขึ้นไปอีก ซึ่งเป็นความจริง เดียวนี้เราพบว่า เวลาใจเราคิดอะไรออกไป มันเหมือนเราเอาของทิ้งไปในบ่อน้ำ ทำให้มีระลอกกระเพื่อมไปชนฝั่ง ถ้าเราคิดฟุ้งซ่านเป็นกังวล คลื่นความคิดซึ่งมีความถี่สูง หูเราไม่ได้ยิน จะรบกวนไปรอบข้าง คนใช้กำลังจะสงบๆ คลื่นนี้ก็ไปรบกวน ให้คิดระส่ำระสาย ก็ชักต่ออีก

เมื่อเราเข้าใจธรรมชาติของใจเรา เข้าใจธรรมชาติของสิ่งมีชีวิตที่อยู่ล้อมรอบเรา คือ เราารู้เรื่องราวของเรา รู้เรื่องของโลกตามความเป็นจริง

ผลงานของเราก็จะได้ประโยชน์เต็มเม็ดเต็มหน่วย โดยที่เราไม่ต้องเหนื่อยมาก เพราะเรารู้ว่า ตรงไหน เป็นจุดที่เราจะต้องป้องกัน เราก็ป้องกันไม่ให้เกิด การรั่วไหล ก็ได้ประโยชน์เต็มที่ แรงที่จะต้องเหนื่อย ภายเหนื่อยใจไปก็ไม่ต้องมากมาย

พอทำงานเป็นแล้ว งานมันไม่ยากอย่างที่เรากลัวไว้ และไม่ได้ทำให้เราเหนื่อยอย่างที่คิดไว้ เราก็ มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นๆ ผลที่ทำปรากฏว่าได้ อย่าง ที่ต้องการ ใจก็เกิดความปีติอิมเอิบ เราก็ได้อาหาร ใจด้วย ปกติเราจะคิดว่า ถ้าทำงานผลต้องกลับมา เป็นวัตถุสิ่งของ เป็นความสำเร็จ เป็นอะไรที่เป็น รูปธรรมออกมาให้เราเห็น ถ้าเราปลูกต้นไม้ก็ต้องมี ลูกออกมาก่อน เราจึงจะชื่นใจ

แต่ถ้าเราทำอย่างที่ครุฑุด พอปลูกต้นไม้ ยัง ไม่ทันต้องมีลูกหรือก พอใบอ่อนออกใบหนึ่ง โอ๊ย.. มันโตขึ้นมาแล้ว เราดูของเราทุกวันๆ โอ๊ยโฮ ตรงนี้ แดกกิ่งออกมาหน่อยแล้ว โอ๊ย.. ชื่นใจทุกวัน ไม่ต้อง ไปคอยจนกระทั่งออกลูก เราถึงจะชื่นใจ ความ ชื่นใจเป็นอาหารที่หล่อเลี้ยงใจให้เรามีแรงจะทำงาน ใครเขาจะนิินทาวว่า คุณทำงานอะไรของคุณนะ ไม่

เห็นมีผล เรามีผลของเรา เรารู้ของเราเต็มหัวใจ

ครั้งหนึ่ง ท่านอาจารย์ไปรดุงค์ที่ภูเล็กๆ ภูนี้
ขึ้นลำบากสำหรับคนกรุง ที่นี่พอเราไป ท่านก็พา
เราขึ้นภู เพื่อว่าเราเหนื่อยแล้ว ใจจะได้เหนื่อยตาม
ไม่ฟุ้งซ่าน พอลงนั่งพักก็ได้เป็นสมาธิ พวกคน
กรุงก็โวย ท่านอาจารย์ ขึ้นหนเดียวไม่พอหรือ แล้ว
ตอนเย็นค่อยลงมา ท่านอาจารย์บอก อาจารย์ขึ้น
วันละ ๕ เที้ยว ๑๐ เที้ยว อาจารย์ก็รู้สึกว่ ต้นไม้
ออกดอกใหม่ทุกครั้ง มันสวยเปลี่ยนไปทุกเที้ยว ไม่
ใช่ขึ้นภูเดิม

มันไม่น่าเบื่อ น่ารำคาญ เพราะท่านรู้จักจะ
หาอาหารให้ใจท่าน แทนที่ท่านจะไปคิดว่า โอ๊ย ไร่
ภูเสียงเคิ่ง จะต้องมาขึ้นลงอยู่เรื่อยๆ เหนื่อยเปล่าๆ

ถ้าคิดไม่เป็น เราก็เบียดเบียนตัวเอง แล้วไม่
อยากทำงานที่เราต้องทำ เมื่อใจไม่อยากทำแล้ว ก็
เหมือนกับลากครกขึ้นภูเขา เพราะเราต้องลากตัว
เราซึ่งมันหนักแสนหนัก แต่ถ้าเราสนุก ปรากฏว่า
ทำปลิวไปเลย เพราะใจเราสนุก เคยใช้ไหม บางที
เราเหนื่อยที่สุดสุด แต่เจอเพื่อนที่ไม่ได้เจอกันนาน
ปรากฏว่า คึ้นนั้นไม่นอนหรืออก คุยกันทั้งคืนก็คุยได้

แต่ถ้าไม่ใช่เพราะเพื่อน โอ๊ย หาวแล้วหาวอีก

เมื่อกี้ครูแอบเห็นหาวกันตั้งหลายคน ทั้งๆ ที่
ยังเข้าอยู่ ใจมันเบื่อ ครูพูดอะไรก็ไม่รู้ มันเป็นเสีย
อย่างนี้ แต่ถ้าเรารู้จักหาอาหารใจให้ตัวเอง อะไรๆ
ก็เป็นเรื่องสนุก เวลาผ่านไปเร็ว ชีวิตเราก็สดชื่น
เมื่อทำอย่างนี้เป็นแล้ว รับรองว่างานอะไรๆ ก็สนุก
ทั้งนั้น ถึงจะมีปัญหาแค่ไหนๆ ไม่มีอะไรยากเกินสติ
ปัญญา ความเพียรของมนุษย์ไปได้

มีนิทานอยู่เรื่องหนึ่ง ซึ่งท่านเจ้าคุณพระธรรม-
ปิฎกท่านเขียนไว้ในหนังสือพุทธธรรม สมัยก่อน
อินเดียมีเจ้าผู้ครองแคว้น แคว้นติดๆ กันก็จะติดกัน
อยู่เรื่อย เหมือนพี่น้องที่ไม่รักกัน อินเดียถึงไม่เจริญ
เพราะมัวแต่ตีกันบรรลัยวายวอดไปหมด สองแคว้น
ที่อยู่ติดกัน แคว้นหนึ่งพระเจ้าแผ่นดินมีเสนาบดีที่ทำ
สมาธิเก่ง เมื่อใจลงรวมเป็นสมาธิ เสนาบดีจะติดต่อกับ
พระอินทร์ได้ ตกลงพระเจ้าแผ่นดินก็ให้ไปถาม
พระอินทร์ว่า รบกันคราวหน้า ใครจะชนะ

พอเสนาบดีทำสมาธิ ใจลงรวม ก็ถามพระ
อินทร์ว่า พระเจ้าแผ่นดินให้ถามว่า รบกันคราวหน้า
ใครจะชนะ พระอินทร์ก็ถวายพระพรว่า มหาบพิตร

จะชนะ พอเสนาบดีมาบอกอย่างนั้น พระเจ้าแผ่นดิน
รีนเริงบันเทิงพระทัยมาก แทนที่จะให้ทหารนายกอง
ล้อมรบไว้ พระอินทร์บอกแล้วว่าเราจะชนะ ตกลง
ทุกคนสนุกสนานเที่ยวเล่นเฮฮา ไม่เป็นอันล้อมรบ

ข่าวรั่วไปถึงแคว้นตรงข้าม ทหารนายกอง
ขวัญเสียกันไปหมด พระเจ้าแผ่นดินเป็นคนมีเหตุผล
พอรู้ว่าทหารนายกองใจเสีย ท่านก็ลงไปเป็นกำลังใจ
ว่า คนเรารบกัน ก็เหมือนเล่นกีฬา ย่อมมีชนะข้าง
หนึ่ง แพ้ข้างหนึ่ง รบแล้วจะแพ้ทั้งสองข้างหรือชนะ
ทั้งสองข้างได้อย่างไร รบกันก็ต้องมีแพ้บ้างชนะบ้าง
แต่ไหนๆ พระอินทร์บอกให้เรารู้ล่วงหน้าแล้วว่าเรา
จะแพ้ เราจะได้เตรียมให้เต็มฝีมือ เรียกว่าประวัติ-
ศาสตร์จะต้องบันทึกลงไปว่า การรบครั้งนี้เป็นการ
รบที่มีฝีมือลายมือ ประทับใจไปชั่วกาลนาน เรียกว่า
คนชนะก็แทบจะเหลืออยู่คนเดียว ข้ามศพเราไป

ท่านลงไปคูนายทัพนายกองล้อมทุกวัน และ
ประกาศไปว่า ใครรู้ตำราพิชัยสงคราม มีวิทยายุทธ
ดียังไง ขอให้มาช่วยฝึก ขอให้มาบอก จะได้เตรียม
ทหารนายกองของเราให้เต็มที่ พอนายทัพนายกอง
เห็นพระเจ้าแผ่นดินลงมาอย่างนี้ ก็มีกำลังใจและ

สนุก เพราะแพ้กี้ไม่เห็นเป็นไร ขอให้มึคณาพกึ
แล้วกัน ตกลงพวคนึก็ฝึกซ้อมกันคล่องแคล่วมาก
และมีกำลังใจดี

ถึงวันรบจริง ๆ พวกฝ่ายที่ใ้รับการพยากรณ์
ว่าจะชนะก็เสียขบวนหมด เพราะไม่ได้ทำอะไรเลย
ในที่สุดพระเจ้าแผ่นดินเองก็ถูกข้าศึกโจมตีจนบาดเจ็บ
ต้องพากันเือกกลับเข้าเมืองไป เข้าเมืองไปได้แล้ว
พระเจ้าแผ่นดินก็ให้ไปต่อว่า พระอินทร์มาหลอกเรา
ได้อย่างไร

พระอินทร์เปรียบเทียบให้ฟังว่า เรื่องของ
ดวงดาวและโหราศาสตร์นั้น รวบรวมมาจากสถิติว่า
คนนี้.. คนนี้ ในชีวิตมีเหตุการณ์เคราะห์ดี เคราะห์
ร้ายอย่างไร แล้วก็มาดูวันเดือนปีเกิด รวบรวมขึ้น
เป็นราศีทั้งหลาย ศึกษาพลังของดวงดาว อย่างที่เรา
เรียนว่า พระจันทร์เต็มดวง น้ำจะขึ้น นึก็เหมือนกัน
พอฝ่ายของพระเจ้าแผ่นดินจะไปทำการรบ ก็เหมือน
กับกระแสน้ำช่วยพัดไปทางเดียวกับที่จะไป

ตกลงดวงดาวก็ว่าท่านจะชนะ เปรียบเหมือน
กระแสน้ำช่วยเป็นใจ แต่มหาบพิตรไม่พายเลย อีก
ฝ่ายหนึ่ง แม้เขาจะเหมือนกับทวนกระแสน้ำมา แต่

เขารู้ว่าเขาจะต้องไปให้ได้ เพราะฉะนั้นเขาเตรียม
ผีพายเอาไว้ พอผีพายชุดนี้กำลังชักอ่อนล้า ก็เปลี่ยน
ผลิตภัณฑ์ใหม่มา เรียกว่าเขาเตรียมอย่างเต็มที่ ดีที่สุด
ทั้งๆ ที่ทวนกระแส น้ำ แต่เขาก็ไม่ย่อท้อถอย ตั้ง
หน้าทำจนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จ เขาจึงชนะ

เพราะฉะนั้น เรื่องนี้พระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้
ว่า พลังใจของมนุษย์เป็นพลังที่สูงที่สุดในจักรวาล ไม่
มีพลังอะไรจะมาตัดรอนได้ ลงถ้ามนุษย์เรามีความ
มุ่งมาดปรารถนาเสียแล้ว ต่อให้งานยากเย็นแสน
เข็ญอย่างไร ก็ไม่เป็นอุปสรรคเราจะทำจนสำเร็จ จน
ได้ เพราะอย่างที่ครูบอก สติปัญญาตัวแท้ของเรา
ตามจริง เสมอ ๒๘๓ ตัน ก็ได้ ๒๘๓ ตัน แต่สติที่
เราปล่อยให้เลอะๆ หลงๆ เผลอไปบ้าง กะพริบ
วิบแวบ ใจกระเพื่อมกระฉอกตลอดเวลา เลยทำให้
เราหลงงา

เห็นอะไรเราก็ตื่นงาในใจ อย่างนี้ดีกว่า ไม่
ใช่..อย่างนั้นดีกว่า ตกลงมันก็ไม่ได้เรื่อง รู้แบบนี้
เราจะได้ฝึกตัวของเราให้สงบ ผิวน้ำไม่กระเพื่อม
กระฉอก มีปัญหาอะไรเกิดขึ้น เราก็จดจ่อให้ใจของ
เราตั้งใจฟังข้อมูล แล้วจะได้คำตอบออกมา งานของ

เราจะดีขึ้นเรื่อยๆ เกิดความเชื่อมั่นในตัวเอง ทำให้ผลงานค่อยๆ มีคุณภาพขึ้น

อีกหน่อยพอจะทำอะไร ใจที่มีความชำนาญ มีความเชื่อมั่น ก็จะแก้ปัญหาได้รวดเร็วขึ้น ทำให้เราสนุกกับงาน ไม่ได้ไปรู้สึกว่างานนี้ไม่เอา งานนั้นไม่เอา งานโน้นไม่เอา กลายเป็นคนเรื่องมากและเลือกงาน อันนี้ไม่ดีเป็นอันตราย แต่ถ้าเราระมัดระวังไว้อย่างนี้ ในที่สุดจะพบว่า ขณะที่ทำงานไปเราไม่เหนื่อย ไม่รู้สึกว้าวเมื่อไหร่ฉันถึงจะพันทงานตรงนี้ไปได้สักที กลับเห็นว่ามันเหมือนงานอดิเรก

ใจจะสนุกว่า เอ.. จากตรงนี้แล้วจะไปถึงตรงไหนนะ เราอยากรู้อยากเห็น ไม่เหนื่อย จิตใจได้ความเพลิดเพลิน ความพอใจกลับมา ตกลงเราอยู่ที่ไหน คนเขาก็เป็นสุขด้วย เพราะเขามีปัญหา มาเราก็มีวิธีคิดอย่างที่ครูบอก เป็นคนบางคน เกิดอะไรผิดพลาด ผู้ช่วยทำให้เราขึ้น อาจจะถูกกันตาย หรือไม่ก็บ่นไปอีกสิบปีไม่จบ ทำอะไรผิดทีก็พินผอย หาคะเข็บบกลับมาเรื่องนี้ เราก็เซ็งไปหมด

เราฝึกใจอย่างนี้ ใครเข้าใจเราก็จะชื่นใจ คุณภาพชีวิตในแวดวงของเราก็จะเป็นชีวิตที่เต็ม

อืม เกิดอะไรที่เสียหาย อะไรที่ผิดพลาด เราก็ระดม
กำลังกันแก้ไข แทนที่จะไปดูว่า ใครทำเสียหาย ใคร
ทำผิดอย่างนี้ เราดูว่า เมื่อมีปัญหาอย่างนี้ขึ้นมา ใคร
มีความรู้ความสามารถ มาช่วยกัน ทุกคนก็สนุก

ไม่อย่างนั้น เราเดินไม่ดี เรามัวแต่คิดอะไร
ในใจ เกิดเดินไปชนเก้าอี้ แทนที่เราจะบอก อ้อย เรา
สติพลัด เก้าอี้ก็ตั้งอยู่ แต่เราไม่มอง เรากลับดู ใคร
เอาเก้าอี้มาตั้งขวางทางฉัน เอ้า.. ไปลงโทษมัน หรือ
ถ้าหากคนลงโทษไม่ได้ ก็เอากับเก้าอี้ ผีบ้า ไม่รู้จัก
หลบไป

เวลาที่เรารู้แล้ว เราเป็นอย่างนี้จริงๆ แต่
เราไม่เห็นตัวเรา เพราะฉะนั้น เราต้องสงเคราะห์
ตัวเราให้เรามีเหตุผล มีหลักเกณฑ์ แล้วชีวิตของเรา
จะเหมือนมีเครื่องผ่อนแรง มีความเบาสบายขึ้น

ครูก็ว่าเหลือเวลาอีกนิดหนึ่ง จะมีคำถามอะไร
บ้างไหมคะ ไม่อย่างนั้น เตียวพอดูจบแล้ว พวก
คุณไปบอกอาจารย์พรรณีว่า อาจารย์พูดอะไรก็ไม่รู้
เรื่อง ไม่เห็นตรงประเด็นที่จะเรียนเลย

ถามตอบปัญหา

นิสิต : อยากจะให้อาจารย์ช่วยแนะวิธีทำสมาธิ
อย่างง่าย ๆ ครับ

อ. อมรา : วิธีทำสมาธิ ก็อย่างที่ครูบอกแล้วว่า
สมาธิคืออะไร คือ ใจของเราที่จดจ่อกับสิ่งที่อยู่
เฉพาะหน้า ถ้าครูจะบอกว่า การทำสมาธิคือเอาสติ
มาเป็นกาว ใจเราก็เหมือนกระดาษแผ่นหนึ่ง กาย
เราก็เหมือนกระดาษอีกแผ่นหนึ่ง ตัวอยู่ตรงไหน
เอาสติมาเป็นกาว แปะใจติดไว้ด้วยกัน เพียงแค่นี้
ใจของเราก็จะเป็นสมาธิ ไม่ว่าเราจะนั่งหลับตา เดิน
ไปเดินมา ลืมตา หรือทำอะไร

สมาธิไม่ได้หมายความว่า ต้องนั่งขัดสมาธิ
หลับตา อันนั้นคือ “ท่า” แต่ใจนี่บางที อ้อ.. นั่งขัด
สมาธิหลับตาดำตรงไหน ถ้ามีกลิ่นวิเศษไปส่องดู
ใจได้ อ้ออ้อ ยิ่งกว่าสิ่งอื่น ถ้าอย่างนี้ไม่เรียกว่าสมาธิ

เพราะฉะนั้น ถ้าอยากทำสมาธิ จำเอาไว้ว่า
ตัวอยู่ตรงไหน ใจอยู่ตรงไหน พอเข้าห้องบรรยาย
ฟังอาจารย์พูด เอาใจจ่อกับเสียงของอาจารย์เลย
ตาก็ดูท่าทางอาจารย์ไว้ จะได้จำได้ จะได้นี่ออก
พอเวลามาทดสอบ เราอ่านหนังสือ ถ้าใจเราเป็น

สมาธิอยู่กับหนังสือ นอกจากจะคิดข้อความได้ มัน
แทบจะเห็นเลยว่าอยู่หน้าขวาหรือหน้าซ้าย อยู่ตรง
ย่อหน้านั้น ย่อหน้านี้ แสดงว่าใจจดจ่อเป็นสมาธิ

ระหว่างที่มีงานการทำ เราก็จ่อเอาไว้กับงาน
อย่างนี้ พอไม่มีงานทำ ประเดี๋ยวออกไปจากห้องนี้
เดิน เราก็อย่าเผลอคุยกับเพื่อน จนไม่รู้ว่าไปเหยียบ
อะไรเข้า เราต้องเอาใจเดินด้วย ซ้าย ขวา พอเท้า
แตะพื้นให้ใจเรารู้ เหมือนถ้ามีกล้องวิเศษที่ถ่ายได้ทั้ง
ใจและเท้าคุณ มันจะตรงกันพอดี ถ้าอย่างนี้ ระหว่าง
เดินใจก็เป็นสมาธิ ระหว่างทำงานใจคุณก็เป็นสมาธิ

พอลงอยู่เฉยๆ เราก็มาอยู่กับลมหายใจของเรา
เข้า-ออก เข้า-ออก ถ้าเราคอยจดจ่อเอาไว้อย่างนี้
คือ มีทุนให้สติไปผูกเอาไว้กับสิ่งที่อยู่เฉพาะหน้า ผูก
เอาไว้เรื่อยๆ ครอบงำได้ง่าย พอฝึกจริงๆ ยิ่งกว่าจับปู
ใส่กระดิ่งอีก พอกำลังฟังๆ ครอบงำ.. เฮ้ย.. นัดกับ
เพื่อนไว้บายนี่.. ใจปลิวไปแล้ว ไม่เป็นไร จับมัน
กลับมาใหม่

บางทีไม่ได้ไปนึกอย่างนั้น เหมือนกับพราย
น้ำบึงขึ้นมา เราก็รู้ธรรมชาติของใจที่ยังไม่ได้รู้ตาม
ความจริง มันจะมีเงา มีความสงสัย ความฟุ้งซ่าน..

อย่างนี้เองที่เขาเรียกว่านิวรรณ์ มันขึ้นมา เราดู เรา
รู้แล้วก็ปล่อยให้มันตกไป เหมือนมีอะไรหล่นลงน้ำ
ทำให้มีระลอกกระเพื่อมออกไป เราไม่ทำอะไรหล่น
ลงไปอีก เดี่ยวระลอกก็หมดไป ผิวน้ำกลับเรียบใหม่

ฝึกอย่างนี้ไปเรื่อยๆ อีกหน่อยใจที่ปลิวไป
ทั่วทิศทั่วทาง จะมีเวลาสงบได้ แล้วที่นี้เราฝึก
ระหว่างที่ลืมหัดอยู่นอยู่ กินข้าวก็มารู้อยู่ที่อาการดัก
ข้าว เอาเข้าปาก เท่าที่เรากำหนดได้ ไม่ต้องดัก ยก
ป้อน ไม่ต้องถึงขั้นนั้น เอาแค่ว่าดักเข้าปากเคี้ยวแค
่นี้ เพียงให้ใจไม่หลุดออกไปฟุ้งซ่าน

ไม่อย่างนั้น สมัยที่ครูดูแลคนไข้อยู่ ถ้าวัน
ไหนมีคนไข้หนัก มือก็ดักข้าวเข้าปากไป ใจก็นึก
เดี๋ยวน้ำเกลือหมดเราจะต้องต่อน้ำเกลือหรือจะทำอะไร
พอกลับมาถึงตึกคนไข้ บอกคุณพยาบาลไปกินข้าว
ได้แล้ว ฉันกลับมาแล้ว เขาถาม หมอวันนี้แกง
อะไรล่ะ.. เอ.. วันนี้มีแกงหรือเปล่า คือ ความที่เรา
ดักเข้าปากไปเรื่อย แต่ใจไม่รู้ว่าเอาอะไรเข้าปาก
เพราะมัวแต่นึกถึงคนไข้เดียงโน้น เดียงนี้ เดียงนั้น
เดินผ่านถนนมา เขาถามว่าถนนที่ซ่อมอยู่เสร็จหรือ
ยัง ไม่รู้หรอก เพราะใจไม่ได้มาเดินอยู่ตรงนั้นด้วย

ถ้าอย่างนี้เขาเรียกว่าไม่มีสมาธิ ไม่มีสติ และเราก็ทำอะไรผิดพลาดไปได้ เพราะเราไม่รู้เลยว่าตัวเองทำอะไรไป ที่เราพูดกับคนไป เราละเมอพูด

เมื่อเริ่มอย่างนี้แล้ว ถึงเวลาจะนอน เอาหัววางลงบนหมอน ให้เราอยู่กับลมหายใจเอาไว้ หายใจเข้า หายใจออก ฝึกให้เป็นนิสัยเอาไว้ แล้วมันหลับไปตรงไหนก็ให้หลับไปตรงนั้น เหมือนคนบางคนชอบอ่านหนังสือก่อนนอน พอรู้สึกง่วงก็ปิดไฟ เอาหนังสือวาง

ก็เหมือนกับหายใจเข้าหายใจออก หายใจเข้าหลับไป หายใจออกหลับไป พอรู้ตัวตื่น อย่าเพิ่งกะพรวดกะพราดคิดเรื่องนั้นเรื่องนี้ ให้เรามีสติรู้หายใจเข้า หายใจออก แล้วจึงลุกขึ้น เดินไปเข้าห้องน้ำ ระหว่างเดินก็รู้ซ่าย ขวา สีสันก็รู้ ฝึกเอาไว้ อย่างนี้เรื่อยๆ จนเป็นนิสัย อีกหน่อยพอเข้าห้องเรียนใจจะอยู่กับเสียงของอาจารย์ที่สอน แล้วเราก็จะรู้สิ่งที่เราฟังชัดเจน ตรงไหนสงสัยก็ถามได้เลย หรือไปค้นหาที่ห้องสมุดต่อได้ งานก็ไม่ต้องเป็นดินพอกหางหมู เกิดความเข้าใจและสนุกกับวิชาที่เรียน ลองไปทำดูนะคะ

นิสิต : เคยนั่งสมาธิ แต่ไม่เคยรู้สึกว่ารลอย
หรือเบา เป็นแค่โล่ง อย่างนี้ไ้สมาธิไหมคะ

อ. อมรา : ใจของแต่ละคนต่างกัน คนบางคนช่าง
สังเกต มีเหตุมีผล โดยปกตินิสัย ค่อนข้างมีสติอยู่
กับใจแล้ว จึงเหมือนมีสมาธิอยู่โดยธรรมชาติ ครั้น
มานั่งสมาธิก็ไม่รู้สึกแตกต่างจากปกติเท่าไร แคโล่งๆ
สบายๆ ไม่ได้เกิดปิติอิมเอิบ เบา ลอยวูบวาบ หรือ
อะไรอย่างนั้น เพียงแค่คุณภาพของใจที่เคยจุกจิก
คิดโน้น คิดนี้ จะสงบโล่ง ไม่ไปไหน อย่างนั้นก็เรียก
ว่าใจได้สมาธิ ตอนนั้นความคิดจะมีความเด็ดขาด
คมชัด

แต่ถ้าใจไม่โล่ง ไม่เป็นอย่างนี้ ใจจะยังล้งเล
สงสัย รักพี่เสียดายน้อง

ดังนั้น ถ้ามีปัญหาอะไรเกิดขึ้น ก่อนจะคิดแก้
ปัญหา ให้เราหายใจเข้าหายใจออก ตั้งฐานใจเสีย
ก่อน เมื่อฐานแน่นหนาดีแล้ว จึงยกปัญหาขึ้นมาคิด
พิจารณา เราจะได้คำตอบที่แยบยล เหมาะสมควร

หมั่นฝึกฝนตัวของเราไปเรื่อยๆ สิ่งทีกระทำ
ลงไป จะได้ผลเต็มเม็ดเต็มหน่วยกว่าการผลิผลลาม
ทำไปแล้ว เกิดคิดได้.. ไม่ดีนะ เอาอย่างโน้นดีกว่า

ผลที่สุดเราจะมีนิสัยเป็นคนละล้าละลัง

นิสัย : เกณฑ์มาตรฐานใดที่ใช้วัดว่าตัวเรามีความพร้อมที่เราจะสงเคราะห์คนอื่น เพราะอย่างที่อาจารย์พูด ที่บอกว่า การที่เราจะสงเคราะห์คนอื่นได้ เราจะต้องสงเคราะห์ตัวเราเองให้มีความพร้อมทางภูมิปัญญา และลองผิดลองถูกมาหมดแล้ว ตรงนี้เป็นเหตุผลข้อเดียวหรือเปล่าคะที่จะใช้พิจารณาตัวเราเองว่าเราพร้อมที่จะสงเคราะห์คนอื่นได้หรือยัง

อ. อมรา : ถ้าเราไปสงเคราะห์เขาโดยที่เราเองก็ไม่แน่ใจเรา พอเราเริ่มลองทำไปแล้ว ไม่เป็นไปอย่างที่เราคาดเดา เราก็เกิดความท้อใจ โทษซ้ำๆ ป้ายขาวว่า โอ๊ย รู้ingไม่ทำอย่างนี้ก็ดี ถ้าเป็นอย่างนั้นแล้วครุว่าเราไม่พร้อม

เพราะอะไร

เพราะว่าแทนที่คุณจะไปทำปัญหาให้คลี่คลาย เหมือนอย่างกับว่าเราไปเจอตำยที่หลุดออกมาจากแกน เราจะต้องค่อยๆ คลี่ เพื่อหมุนให้เข้าแกนเรียบร้อย คุณกลับไปถึง พอไปเจอเข้าก็ขยู่่มๆ จนเป็นปม พอเป็นปมแล้วแทนที่คุณจะใจเย็น ดูว่าจะแก้ยังไง

คุณกลับไปกระตุกจนปมติดเป็นเงื่อนตาย

ใจก็เกิดอคติขึ้นมาว่า โอ๊ย.. คนพวกนี้ช่วย
แล้วก็ไม่เห็นช่วยตัวเอง บอกให้ทำอย่างนี้ก็ไม่ทำ
คือ ตกลงเราก็ไปทะเลาะกับคนที่เราจะไปสงเคราะห์
หรือเราไปมีความเห็นที่ไม่เที่ยงตรงกับเขา ถ้าเป็น
อย่างนี้เราควรจะหยุดก่อน เราควรจะได้ริเริ่มใจของ
เราให้พร้อมดีกว่านี้เสียก่อน

แต่ถ้าเราไปแล้ว พบว่าถึงผลไม่ออกมาอย่าง
ที่คาดหมายไว้ ก็ไม่เป็นไร เราไม่เคยเอาเรือแล่นลง
น้ำ มันไปชนหินโสโครกเข้าก็ไม่เป็นไร เราช่วยกัน
เข้าเถอะ คงไม่ถึงกับอัปจนหรือ เพราะไม่มีอะไร
ยากเกินความเพียรพยายาม และสติปัญญาของ
มนุษย์ไปได้ ตกลงเราก็รวบรวมกำลังใจและปรึกษา
หารือกับเขาว่า เราจะทำอย่างไรกันต่อไป เขาก็
อาจจะให้ข้อมูล ซึ่งเราไม่เคยสนใจในจุดนั้น มันก็มี
ทางเบี่ยงเกิดขึ้นได้ แล้วก็ไปสู่ออกได้ในที่สุด
พอเป็นอย่างนี้ อีกหน่อยเราก็มีความมั่นใจขึ้น ถ้า
อย่างนี้ก็แสดงว่าคุณพร้อมที่จะไปสงเคราะห์คนอื่นได้

ถึงเราไม่รู้หมด คือเราไม่ใช่ศาสตราจารย์
ใหญ่ แต่อย่างน้อยที่สุด สิ่งที่เรารู้อาจพอที่จะนำ

เขาได้ เพราะถ้าเราจะไปคอยให้เรารู้เจเนจบ รู้แจ้ง
แทงตลอดหมดแล้ว มันก็อาจจะตายไปเสียแล้วก็ได้
ครูหมายแค่ว่า ถ้าจิตใจเรายังเป็นอารมณ์อยู่มาก
พอไปเจอปัญหา เจออุปสรรคอะไรเข้า หรือคนที่เรา
จะไปสงเคราะห์ก็ต้อตึง ไม่เป็นเหมือนตุ๊กตาให้เราจับ
วาง เราก็หงุดหงิดแล้วไปทะเลาะกับเขา โทษช้าย
ป่วยชวาเอากับเขา ถ้าเป็นแบบนี้ ครูว่าเราต้องถอน
ตัวออกมาก่อน เพราะเราเองไม่รู้ว่าจะไปสงเคราะห์
เขา หรือเขาจะสงเคราะห์เรากันแน่

ใจที่เกิดอารมณ์เวลามีปัญหา อันตรายมาก ๆ
เพราะเราอาจจะพาเขาไปในทิศทางที่ผิด และผิด
แล้วเราก็ออมรับไม่ได้ เคยมีไหม บางครั้งทั้ง ๆ ที่
เรารู้ว่า ถ้าไม่ทำอย่างนี้ก็ดี แต่พอคนเขาบอกว่า
อะไรกัน คุณทำเข้าไปได้อย่างไร เราก็เกิดตึงตันขึ้น
มาว่า เออ ฉันจะทำอย่างนี้ใครจะว่าอย่างไร ถึงมัน
จะเสียหายหลายแสนฉันก็มีปัญญาชดใช้

ตัวตนของเราทำให้เราขาดสติ ถ้าเป็นอย่าง
นี้ ครูว่าอันตราย เราต้องดูตัวเรา ถ้าเราพบว่า รู้
เราไม่ทำอย่างที่ทำลงไปก็แค่ดีแหละ เราก็มาตรอง
ว่า เออ..ถอนตัวตอนนี้ยังพอแก้ไขได้ เพราะมันผ่าน

ไปเสียคนเดียว ถอยหลังกลับมา วกกลับมามันไม่เสียหายมาก แต่ถ้าเราไปจนเพื่อ เราอาจจะแยเลย เพราะไม่มีทุนรอนที่จะมาแก้ให้ถูกทางได้ แล้วเรากียอมรับว่า เมื่อวานนี้ที่พูดไปยังไม่รอบคอบ ตอนนี้มีข้อมูลเพิ่มขึ้นแล้ว เราคิดว่าเอาอย่างนี้กันจะดีกว่าไหม

ถ้าเรามีเหตุผล และมีความอ่อนน้อม พอที่จะอยู่กับความจริงได้อย่างนี้ ครูว่าใช้ได้ เพราะว่าเขาเรียนรู้ เราก็เรียนรู้ไปด้วยกัน เขาเองเขาก็จะเกิดความประทับใจว่า เออ จริงนะ ทุกคนไม่ได้วิเศษมาแต่อ่อนแต่ออก เราก็อพัฒนาไปด้วยกัน เรียนรู้ไปด้วยกัน เขามีอะไรเขาก็จะเล่าให้เราฟัง มันก็เกิดความอบอุ่น เป็นญาติมิตรกันขึ้น มีอะไรก็แก้ไขกันได้ง่ายขึ้น

ข้อสำคัญครูว่า เราอย่าไปติดอยู่ที่ว่า ฉันทเป็นนักสังคมสงเคราะห์ ฉันทผิดไม่ได้ หรือว่าอะไรที่ฉันททำจะต้องดีที่สุด มันไม่แน่ อย่างที่ครูบอก มันอาจจะเปิดก็ได้ เป็นไก่อก็ได้ ถ้าเราเป็นเปิดเราก็อชำนาญแบบเปิด แต่ว่าบังเอิญเขาเป็นไก่ พอเราบอกว่าลงน้ำไปหาหอยหาปู ไม่ได้หรอก ต้องคุ้ยดิน

เราจะได้อุทิศคิดว่า ลองดูซิ ฟังเหตุผลของเขาซิ ถ้า ฟังเข้าที่ เราก็ลองเชื่อเขาเพราะบางที่เพื่อนร่วมงาน กันก็อาจจะมีย่างนี้

หรือคนที่เราจะไปสงเคราะห์เขามีความคิด ของเขาอยู่ เขารู้สึกว่าถ้าให้ทำอย่างเรา เขาไม่มีความมั่นใจ แต่ถ้าทำอย่างเขาจะมั่นใจกว่า ถ้าเรา เป็นคนใจกว้าง มันอาจจะไม่ใช่ทั้งแบบของเขาและ แบบของเรา แต่เราพบทางรวมที่ได้ประโยชน์สูงสุด เป็นอย่างนั้นได้ก็ดีมาก

จะมีคำถามอะไรอีกไหมคะ ถ้าไม่มี ครูคิดว่า สิ่งละอันพันละน้อยที่เราเอามาพูดกันเข้าวันนี้ คง พอทำให้พวกคุณเห็นหนทางว่า แล้วเราจะเอาวิชา ความรู้ของเราไปประยุกต์ใช้อย่างไร โดยเฉพาะการ ที่เราจะรักษาใจของเราให้มีความสุข ให้มีความอิ่ม เต็ม ตรงนี้สำคัญที่สุด

งานนี้ไม่ใช่สิ่งที่เราจะไปเก็บเกี่ยวให้ออกมา เป็นผลประโยชน์ทางวัตถุ หรือเป็นคำสรรเสริญ เป็น ชื่อเสียง สิ่งเหล่านั้นเป็นผลพลอยได้ เราจะต้อง มองงานให้เห็นเป็นความพึงพอใจของเรา ให้เป็น

เหมือนกับสิ่งที่เราสนุกกับมัน ถึงผิดพลาด เราก็
สนุกกับการที่จะแก้ปัญหาและเรียนรู้ ถึงถูกเราก็ได้
ความมั่นใจว่า เออ ที่เราคาดการณ์เอาไว้พอจะเชื่อ
ถือได้ แล้ววัตถุประสงค์ของ เครื่องตอบแทน ชื่อเสียง
เกียรติยศล้วนเป็นผลพลอยได้

ถ้าเมื่อไหร่เราเอาใจไปติดอยู่ที่ผลพลอยได้แล้ว
เราจะไม่มีความสุข ใดๆ ingtonของเราสำเร็จ ใครๆ
ก็อิจฉาเรา แต่ใจเราไม่มีความสุข เพราะจะไปคอย
คาดหวังที่เป็นอามิส จนกระทั่งเราทำร้ายตัวเรา
เอง ชีวิตอย่างนั้นเป็นชีวิตที่ขาดทุน เพราะเราไป
เบียดเบียนตัวเราเอง

ครูหวังว่าลูกศิษย์ของครูคงจะได้ปัญญา แล้ว
ก็เห็นแนวทางที่จะทำให้ตัวของตัวมีความสุข เมื่อ
เรามีความสุขแล้ว ใจของเราเหมือนบ่อน้ำชิมน้ำซับ
เมื่อเราเต็มไปด้วยน้ำชิมน้ำซับ เราก็เอาแต่ความสุข
ความชื่นใจ เอาน้ำใจของเรา ไปให้เขาด้วยความใส
บริสุทธิ์ ถึงเขาจะทุกข์อย่างไร ใจต่อใจสัมผัสกัน
เขาก็จะฟื้นคืนดีขึ้นมา

ครูก็เชื่อว่าลูกศิษย์ของครูทุกคนคงจะไปเป็น
กำลัง ทั้งน้ำแรง น้ำคำ และน้ำใจ สงเคราะห์ให้

สังคมมีความร่มเย็นเป็นสุข สมความมุ่งมาดปรารถนา
อ. พรรณี : ขอขอบพระคุณคุณหมอไว้ในโอกาสนี้
ด้วย ก่อนที่จะจบ อยากให้พวกเราเลือกผู้แทนมา
ขอบคุณ และมอบหนังสือที่ระลึกให้อาจารย์หมอของ
เราในวันนี้ด้วย

นิสิต : พวกเราลูกศิษย์อยากจะกล่าวขอบ
พระคุณสำหรับวันนี้ ที่อาจารย์ได้นำสิ่งที่มีสาระ
อย่างมากมาพูด มันไม่ใช่เฉพาะประยุกต์ใช้ได้ในวิชา
แต่สามารถนำไปใช้ในชีวิตรประจำวัน ไม่ใช่เฉพาะ
สำหรับแต่นักสังคมสงเคราะห์ แต่สำหรับทุกๆ
คน เพราะสมาธิ ปัญญา ทุกอย่างถ้าเราไม่มีสมาธิ
ก็จะไม่เกิดสติ เกิดปัญญา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อ
สังคม

ขอขอบพระคุณมา ณ ที่นี้ด้วยค่ะ

42

42